

Kalwaria
Zebrzydowska

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

NA TERENIE GMINY
KALWARIA ZEBRZYDOWSKA

2026

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW	10
STRUKTURA BADANEJ PRÓBY	10
PROBLEM ALKOHOLOWY	12
NAPOJE ENERGETYCZNE	13
PROBLEM NIKOTYNOWY	15
PROBLEM NARKOTYKOWY	16
KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH	19
UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH	20
PROBLEM PRZEMOCY	20
ZABURZENIA ODŻYWIANIA	25
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW	26
STRUKTURA BADANEJ PRÓBY	26
PROBLEM ALKOHOLOWY	28
NAPOJE ENERGETYCZNE	29
PROBLEM NIKOTYNOWY	30
PROBLEM NARKOTYKOWY	32
KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH	34
UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH	35
INNE UZALEŻNIENIA BEHAVIORALNE	36
PROBLEM PRZEMOCY	37
PODSUMOWANIE	41
WNIOSKI Z BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW	42
WNIOSKI Z BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW	46
REKOMENDACJE	50
BIBLIOGRAFIA	54
SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW	55
SPIS TABEL	55
SPIS WYKRESÓW	55
SPIS RYSUNKÓW	56

WPROWADZENIE

Wraz z rozwojem społecznym oraz postępem technologicznym dokonują się dynamiczne przeobrażenia, które przynoszą zarówno liczne korzyści, jak i nowe wyzwania oraz zagrożenia. Złożoność i tempo zachodzących zmian sprawiają, że obok pozytywnych efektów rozwoju pojawiają się również zjawiska o charakterze negatywnym, oddziałujące na funkcjonowanie jednostek, grup społecznych oraz społeczności lokalnych. Zachodzące zmiany dokonują się we wszystkich obszarach życia społecznego, zarówno na poziomie indywidualnym jak i społecznym¹. Dlatego skuteczne kształtowanie lokalnej polityki społecznej wymaga pogłębionego i systematycznego rozpoznania sytuacji mieszkańców oraz czynników warunkujących możliwość zaspokajania ich potrzeb. Niedostateczna identyfikacja skali i charakteru występujących problemów może prowadzić do działań nieadekwatnych do rzeczywistych potrzeb społeczności, a tym samym do nieefektywnego wykorzystania dostępnych zasobów.

PROBLEMY SPOŁECZNE

Jak wskazuje Jerzy Kwaśniewski, **problem społeczny** obejmuje takie zachowania jednostek oraz zjawiska społeczne, które ze względu na swoją skalę, intensywność lub konsekwencje są postrzegane przez członków danej społeczności jako szczególnie uciążliwe i zakłócające funkcjonowanie życia zbiorowego. Zjawiska te są jednocześnie rozpoznawane jako wymagające podjęcia działań ukierunkowanych na ich ograniczenie lub rozwiązanie².

O problemie społecznym można mówić wówczas, gdy dane zjawisko spełnia określone kryteria³:

- dotyczy znacznej liczby osób w społeczności,
- ma charakter powtarzalny, a nie incydentalny,
- jest odczuwane przez jej członków jako istotna trudność wpływająca na jakość życia zbiorowego,
- może być ograniczone lub rozwiązane poprzez działanie zbiorowe.

¹ K. Białożyty, B. Uljasz, M. Soliński (red. nauk), *Problemy i kwestie społeczne*, Wydawnictwo scriptum, wyd. I, Kraków 2014, s. 9

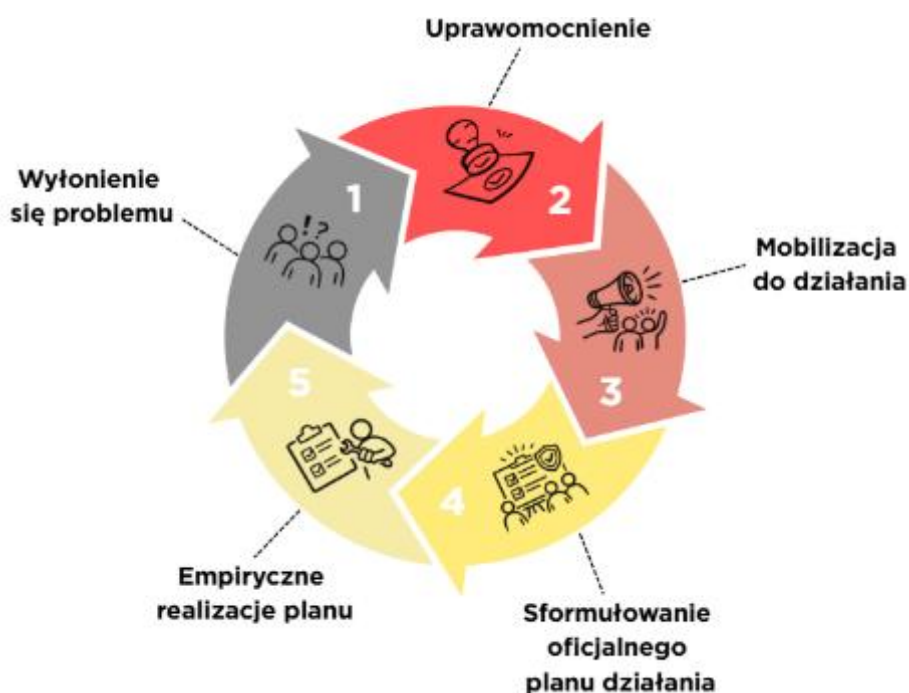
² J. Kwaśniewski, *Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych*, w: *Badania problemów społecznych 2*, pod red. J. Kwaśniewskiego, Prace Katedry Socjologii Norm, Dewiacji i Kontroli Społecznej IPSIR UW, T. VIII, Warszawa 2006, s. 7.

³ Tamże.

Socjolog Herbert Blumer podkreśla, że dane zjawisko staje się problemem społecznym dopiero wówczas, gdy zostanie dostrzeżone i uznane w świadomości społecznej. Sam fakt istnienia niekorzystnego zjawiska nie jest wystarczający do podjęcia działań naprawczych – konieczne jest jego społeczne rozpoznanie oraz nadanie mu znaczenia poprzez subiektywną interpretację.

Zdaniem Herberta Blumera proces definiowania problemów społecznych ma charakter etapowy i obejmuje pięć faz, które zostały przedstawione na poniższym rysunku⁴.

Rysunek 1. Fazy definiowania problemów społecznych

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Rzetelna diagnoza stanowi podstawowy warunek skutecznego planowania i realizacji działań na rzecz społeczności lokalnej. Jej celem jest ustalenie rzeczywistego stanu badanych zjawisk, rozpoznanie ich cech, uwarunkowań oraz zależności zachodzących pomiędzy procesami społecznymi. Diagnoza problemów społecznych ma również istotne znaczenie z punktu widzenia planowania polityki społecznej i budżetu gminy, umożliwiając racjonalne wykorzystanie środków finansowych zarówno na działania interwencyjne, jak i profilaktyczne. Znajomość lokalnych

⁴ I. Kaźmierczak-Kałużna, *Ubóstwo jako problem społeczny. Kwestie terminologiczne i ustalenia empiryczne*, "Kultura i Społeczeństwo", nr 1, 2012.

problemów społecznych sprzyja przygotowywaniu adekwatnych i skutecznych działań odpowiadających rzeczywistym potrzebom mieszkańców⁵.

Diagnoza społeczna odpowiada na kluczowe pytania: ***jak jest?*** oraz ***dlaczego tak jest?*** Polega na systematycznym gromadzeniu, analizie i interpretacji informacji dotyczących problemów społecznych oraz sytuacji problemowych występujących w danej społeczności. Obejmuje ona zjawiska o charakterze zbiorowym, dotyczące większej liczby osób i wywierające istotny wpływ na funkcjonowanie społeczności lokalnej⁶.

Brak rzetelnej diagnozy lub oparcie działań wyłącznie na intuicji i subiektywnych ocenach prowadzi często do podejmowania nieskutecznych i nieadekwatnych inicjatyw do rzeczywistych potrzeb mieszkańców. Dlatego niniejszy dokument stanowi fundament dalszych etapów planowania, realizacji i oceny działań podejmowanych w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.

METODOLOGIA BADAŃ

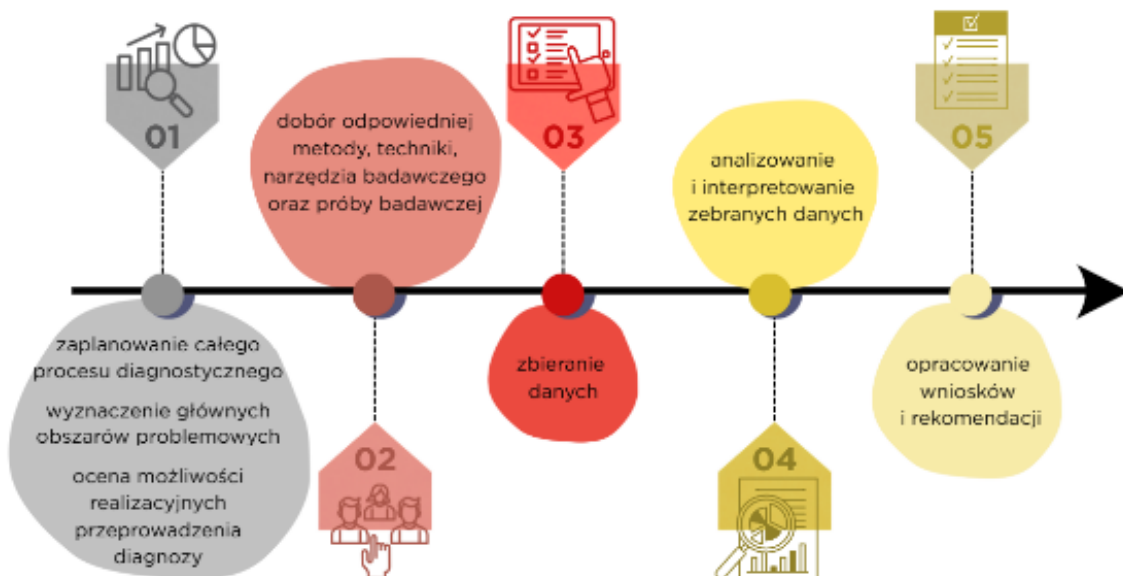
Niniejsza diagnoza, opracowana na zlecenie Gminy Kalwaria Zebrzydowska, została ukierunkowana na kompleksowe przedstawienie skali zróżnicowanych problemów społecznych mogących występować wśród lokalnej społeczności. Podjęte działania badawcze koncentrowały się na rozpoznaniu trudności pojawiających się wśród dzieci i młodzieży, a także dorosłych mieszkańców. Ponadto analiza obejmowała identyfikację uwarunkowań i czynników sprzyjających powstawaniu sytuacji problemowych, określenie ich natężenia, a także wskazanie możliwych kierunków działań służących ograniczaniu negatywnych konsekwencji bądź ich wyjaśnieniu.

Badanie diagnozujące problemy społeczne realizowane było w oparciu o spójny proces badawczy, obejmujący następujące etapy.

⁵ T. Schimanek, *Diagnozowanie problemów społecznych*, FISE Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Warszawa 2015, s. 2-3.

⁶ Tamże.

Rysunek 2. Etapy procesu diagnostycznego

PROBLEMATYKA BADANIA

Alkoholizm – polega na systematycznym i nadmiernym spożywaniu napojów alkoholowych, prowadzącym do negatywnych konsekwencji zdrowotnych i społecznych.

Nikotynizm – silne uzależnienie od nikotyny, przejawiające się przymusem regularnego sięgania po wyroby zawierające tę substancję, takie jak papierosy, e-papierosy czy woreczki nikotynowe.

Narkomania – stałe lub okresowe używanie środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w celach pozamedycznych⁷.

⁷ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2005 Nr 179 poz. 1485), art. 4 pkt 11, s.3, [online]: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20051791485/U/D20051485Lj.pdf>, [dostęp: 06.03.2026].

Napoje energetyczne – bezalkoholowe napoje o działaniu pobudzającym, których celem jest czasowe zwiększenie koncentracji i wydolności psychofizycznej.

Przemoc domowa – celowe, jednorazowe lub powtarzające się działanie albo zaniechanie, polegające na wykorzystaniu przewagi fizycznej, psychicznej lub ekonomicznej, które narusza prawa, wolność lub dobra osobiste osoby doświadczającej przemocy⁸.

Przemoc rówieśnicza – celowe i powtarzające się działanie podejmowane przez jedną osobę lub grupę wobec rówieśnika, których celem jest wyrządzenie krzywdy fizycznej lub psychicznej osobie doświadczającej przemocy.

Cyberprzemoc – akty przemocy realizowane za pośrednictwem Internetu i technologii cyfrowych. Polega na celowym i powtarzającym się działaniu mającym na celu wyrządzenie krzywdy, ośmieszenie, zastraszenie lub upokorzenie innej osoby⁹.

Uzależnienia behawioralne – polegających na utrwalonym, trudnym do kontrolowania wykonywaniu określonych czynności lub zachowań (np. nadmierne korzystanie z urządzeń elektronicznych/Internetu, hazard, zakupoholizm, pracoholizm)¹⁰.

⁸ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2005 Nr 180 poz. 1493), art. 2 ust. 1 pkt 1, s.1, [online]: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20051801493/U/D20051493Lj.pdf>, [dostęp: 05.03.2026].

⁹ K. Groszowzka, Cyberprzemoc, Infos, Warszawa 2022, nr 1(293), s. 1, [online]: [http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/E30CCBA65DF26390C12588BE0038C43F/\\$file/Infos_300.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/E30CCBA65DF26390C12588BE0038C43F/$file/Infos_300.pdf), [dostęp: 06.03.2025].

¹⁰ M. Rowiecka, Uzależnienia behawioralne. Profilaktyka i terapia, Krajowe Biuro do spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2015, s.6

Badanie miało na celu poznanie opinii, a także postaw mieszkańców Gminy Kalwaria Zebrzydowska wobec problemów związanych z używaniem alkoholu, napojów energetycznych, nikotyny i narkotyków, a także zjawisk takich jak przemoc domowa, przemoc rówieśnicza, cyberprzemoc oraz uzależnienia behawioralne. Aby uzyskać możliwie pełen obraz analizowanych problemów, zdecydowano się na przeprowadzenie badania wśród dwóch grup społecznych – **uczniów** oraz **dorosłych mieszkańców** Gminy Kalwaria Zebrzydowska. Zróżnicowanie badanych grup umożliwiło uchwycenie wielowymiarowego charakteru poruszanych zagadnień, sprzyjając trafniejszej diagnozie oraz pogłębionej interpretacji uzyskanych wyników.

Wybór metody powinien być podporządkowany głównie problematyce badań. Oznacza to konieczność świadomego i uzasadnionego doboru metody badawczej, z uwzględnieniem specyfiki analizowanego problemu. Wyróżnić możemy metody jakościowe i ilościowe, których dobór zależy od rodzaju poszukiwanych danych. Metody jakościowe koncentrują się na pogłębionym rozumieniu zachowań i motywacji jednostek, natomiast badania ilościowe opierają się na analizie danych liczbowych, umożliwiając określenie skali oraz częstotliwości zjawisk w szerszej populacji. W niniejszym badaniu we wszystkich badanych grupach zastosowano metodę ilościową.

Kolejnym etapem przygotowującym do przeprowadzenia badania społecznego jest staranne i przemyślane wybranie odpowiedniej techniki badawczej. Według Leszka A. Gruszczyńskiego najczęściej jest ona definiowana jako „[...] sposób pozyskiwania, gromadzenia materiału empirycznego, którym kierują dokładnie opracowane wytyczne, dyrektywy [...]”¹¹. Technika badawcza jest więc pewną precyzyjną instrukcją, która informuje, jak należy postępować i z jakich środków oraz narzędzi korzystać przy zbieraniu materiału badawczego. Zarówno w przypadku uczniów, jak i dorosłych mieszkańców zdecydowano się na badanie ankietowe za pomocą techniki **CAWI** (ang. *Computer Assisted Web Interview*). Technika ta polega na zbieraniu danych oraz informacji, którą wykorzystuje internetowy kwestionariusz do realizacji wywiadów z respondentami.

¹¹ L. A. Gruszczyński, *Elementy metod i technik badań socjologicznych*, Śląskie Wydawnictwa Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Nauk Społecznych, Tychy 2002, s.40.

W celu skutecznego przeprowadzenia badania, niezbędny jest również wybór i określenie narzędzia badawczego, czyli instrumentu służącego do gromadzenia danych empirycznych. Narzędziem zastosowanym w badaniu był **kwestionariusz ankiety** – formularz przeznaczony do samodzielnego wypełnienia przez respondentów, składający się z pytań zamkniętych.

DOBÓR PRÓBY

Najczęściej badana populacja jest zbyt liczna, aby objąć nią wszystkich członków, dlatego wybiera się jej reprezentatywną próbę. Dobór próby może mieć charakter losowy lub nielosowy, a jego wybór powinien być uzależniony od celu prowadzonych badań. W przypadku przeprowadzanej diagnozy zastosowano losowy dobór próby. Badania przeprowadzono w lutym 2026 roku, obejmując łącznie 698 osób. Poniższy rysunek przedstawia strukturę badanej grupy.

Rysunek 3. Struktura badanej grupy

W niniejszym dokumencie przedstawiono wyniki badań w ujęciu procentowym, które zaokrąglono do wartości dziesiętnych. Z uwagi na to, suma procentowego udziału odpowiedzi w danym pytaniu może odbiegać o 0,5 pp. od 100%.

ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW

W niniejszym rozdziale przedstawiono wyniki dotyczące problemów społecznych z perspektywy dzieci i młodzieży z terenu Gminy Kalwaria Zebrzydowska. Kwestionariusz ankiety obejmował szerokie spektrum zagadnień związanych ze spożywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków, paleniem papierosów i e-papierosów, a także zjawiskami przemocy domowej, rówieśniczej oraz cyberprzemocy. Analizą objęto również obszar uzależnień behawioralnych i zaburzeń odżywiania. W badaniu uwzględniono ponadto stopień świadomości młodych mieszkańców w zakresie ryzyka związanego z używaniem woreczków nikotynowych oraz spożywaniem napojów energetycznych, a także skalę korzystania z tych produktów wśród respondentów.

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

Uczniowie ze szkół znajdujących się na terenie Gminy Kalwaria Zebrzydowska wypełnili łącznie 464 kwestionariusze ankiet. Poniżej przedstawiono strukturę badanej próby z podziałem na płeć. Można zauważyć, że większy udział uczniów w badaniu diagnozującym problemy społeczne mieli chłopcy, którzy stanowili 55,0% próby badawczej, natomiast dziewczynki wypełniły pozostałe 45,0% kwestionariuszy.

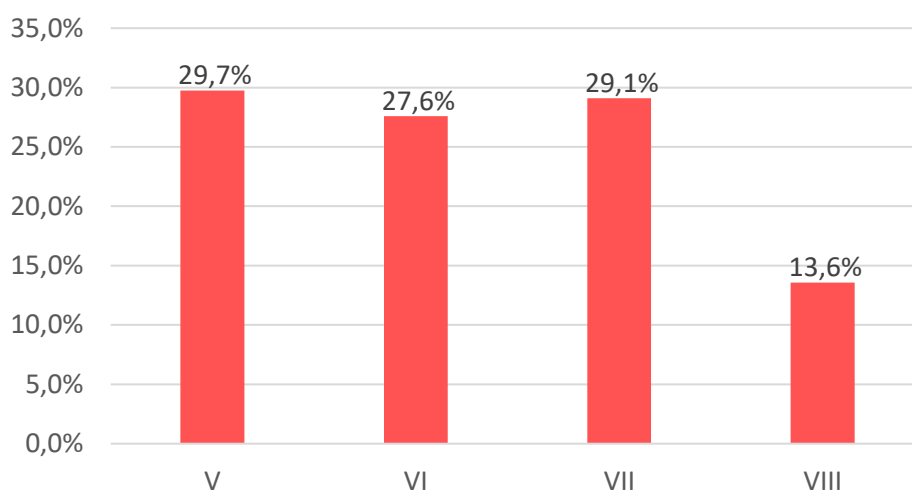
Rysunek 4. Płeć uczniów uczestniczących w badaniu: N¹²=464

¹² N oznacza wielkość próby badawczej, tzn. liczbę respondentów odpowiadających na pytanie.

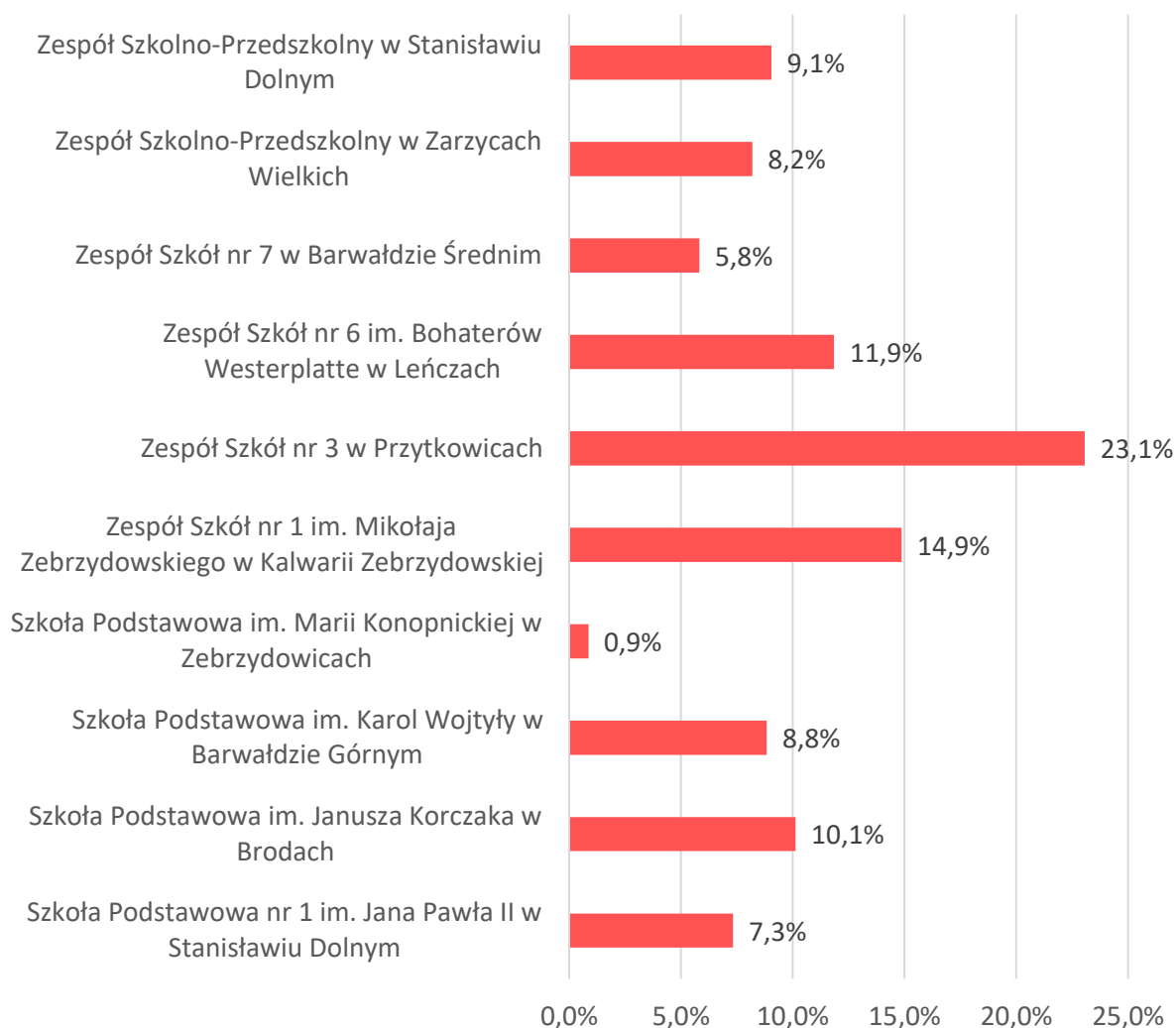
Poniższy wykres przedstawia strukturę badanej próby z uwzględnieniem klasy, do której uczęszczają respondenci. Największy udział w badaniu mają uczniowie klasy V (29,7%). Kolejną pod względem liczebności grupę stanowią uczniowie klasy VII (29,1%). Znacznie mniejszy odsetek obejmuje osoby z klasy VI (27,6%), natomiast najmniej liczną część próby tworzą uczniowie klasy VIII – 13,6%.

Wykres 1. Klasa: N=464

Największy udział w badaniu mieli uczniowie z Zespołu Szkół nr 3 w Przytkowicach (23,1%). Na kolejnych miejscach pod względem liczby udzielonych odpowiedzi znaleźli się badani z Zespołu Szkół nr 1 im. Mikołaja Zebrzydowskiego w Kalwarii Zebrzydowskiej (14,9%) oraz Zespołu Szkół nr 6 im. Bohaterów Westerplatte w Leńczach (11,9%). Respondenci ze Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Brodach stanowili 10,1% ogółu badanych, natomiast z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Stanisławiu Dolnym – 9,1%. Nieco niższy udział odnotowano w przypadku ankietowanych ze Szkoły Podstawowej im. Karola Wojtyły w Barwałdzie Górnym (8,8%) oraz Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Zarzycach Wielkich (8,2%). Mniejszy odsetek badanych stanowili uczniowie ze Szkoły Podstawowej nr 1 im. Jana Pawła II w Stanisławiu Dolnym (7,3%) oraz z Zespołu Szkół nr 7 w Barwałdzie Średnim (5,8%), a najmniej odpowiedzi udzielili respondenci ze Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Zebrzydowicach – 0,9%.

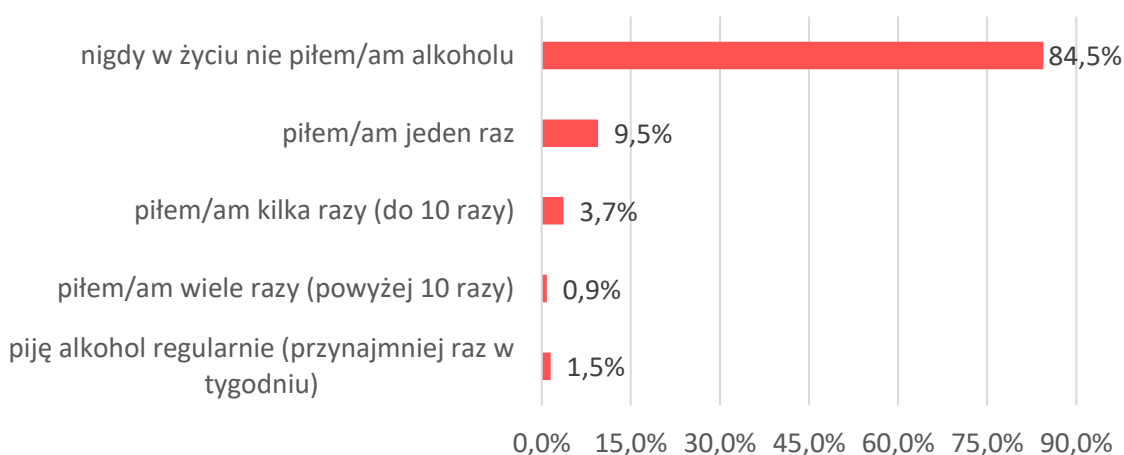
Wykres 2. Szkoła: N=464

PROBLEM ALKOHOLOWY

Pierwszy z analizowanych w Diagnostyce obszarów dotyczył spożywania alkoholu przez uczniów z terenu Gminy. Zebrane dane wskazują, że 15,6% respondentów miało już styczność z alkoholem, wśród których: 9,5% spożyło go jednokrotnie, 3,7% piło alkohol kilka razy (do 10 razy), 0,9% – wiele razy (powyżej 10 razy), a 1,5% ma z nim regularną styczność, tj. pije go przynajmniej raz w tygodniu.

Wykres 3. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=464

Kolejne pytanie zadane uczniom miało na celu oszacowanie częstotliwości spożywania przez nich alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających niniejsze badanie ankietowe. Jak wynika z udzielonych przez młodych badanych odpowiedzi, kontakt z alkoholem miało w tym okresie 15 osób będących po inicjacji alkoholowej (21,4%). W tej grupie najwięcej osób deklarowało spożywanie alkoholu 1-2 razy (8 osób, tj. 11,4%) oraz więcej niż 7 razy (5 osób, tj. 7,1%). 2 badanych wskazało, że sięgało po alkohol 3-4 razy (2,9%), a dodatkowo 2 respondentów nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

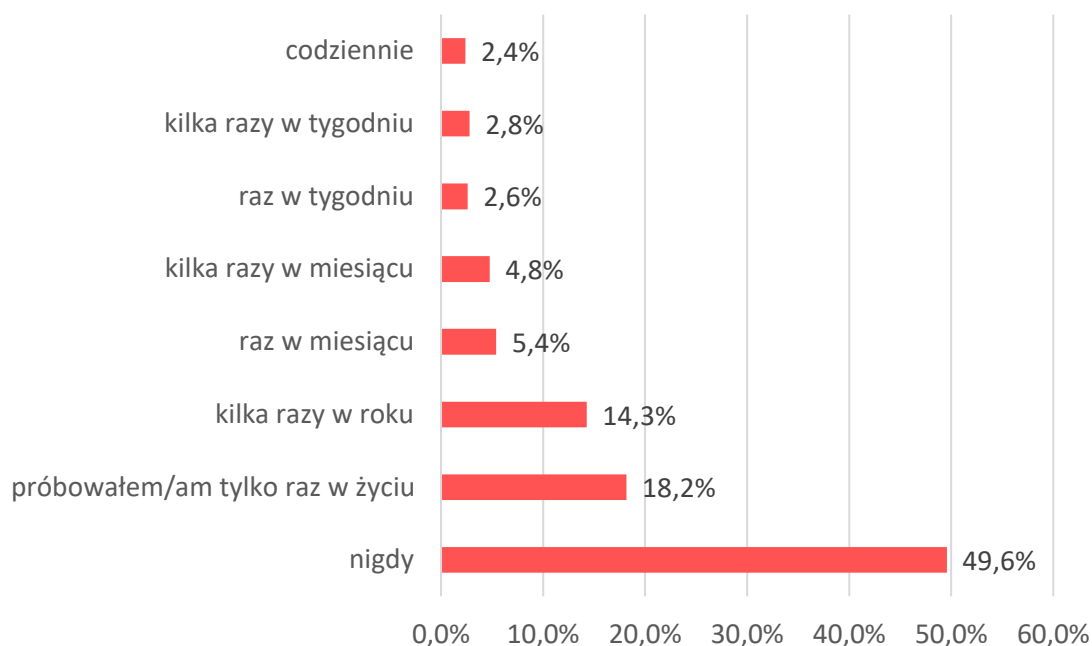
Tabela 1. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=70

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie piłem/am alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni	78,6%	55
1 – 2 razy	11,4%	8
3 – 4 razy	2,9%	2
5 – 7 razy	0,0%	0
więcej niż 7 razy	7,1%	5

NAPOJE ENERGETYCZNE

Pytanie dotyczące częstotliwości spożywania napojów energetycznych pozwala ocenić, jak często tego typu produkty pojawiają się w codziennych nawykach uczniów. Blisko połowa respondentów zadeklarowała, że nigdy nie pije napojów energetycznych (49,6%). 18,2% ankietowanych przyznało, że próbowało ich jedynie raz w życiu, natomiast 14,3% spożywa je kilka razy w roku. Regularniejsze sięganie po tego typu napoje deklarowała mniejsza grupa badanych – 5,4% pije je raz w miesiącu, a 4,8% kilka razy w miesiącu. Nieliczni uczniowie wskazali na częstsze spożycie: 2,6% pije napoje energetyczne raz w tygodniu, 2,8% kilka razy w tygodniu, a 2,4% – codziennie.

Wykres 4. Jak często zdarza ci się wypić napój energetyczny? N=464

W kolejnym pytaniu uczniowie, którzy zadeklarowali spożywanie napojów energetycznych, zostali poproszeni o podanie powodów sięgania po tego typu produkty. Najczęściej wybieraną odpowiedzią było stwierdzenie „piję, bo lubię ich smak”, wskazane przez 87 uczniów (58,4%). 33 osoby (22,2%) sięgają po napoje energetyczne dla działania pobudzającego, traktując je jako formę zwiększenia energii lub koncentracji. Dla 32 respondentów odpowiedź była niejednoznaczna – wybrali oni opcję „trudno powiedzieć” (21,5%). Pojedyncze wskazania dotyczyły stwierdzeń „piję, ponieważ moi rówieśnicy po nie sięgają” (4 osoby, tj. 2,7%) oraz „piję, ponieważ są popularne” (3 osoby, tj. 2,0%). Dodatkowo 5 badanych wskazało na inne powody (3,4%), wśród których wymienili ciekawość oraz odczuwane większe uczucie wyspania rano po ich spożyciu.

Tabela 2. Z jakich powodów sięgasz po napoje energetyczne? N=149

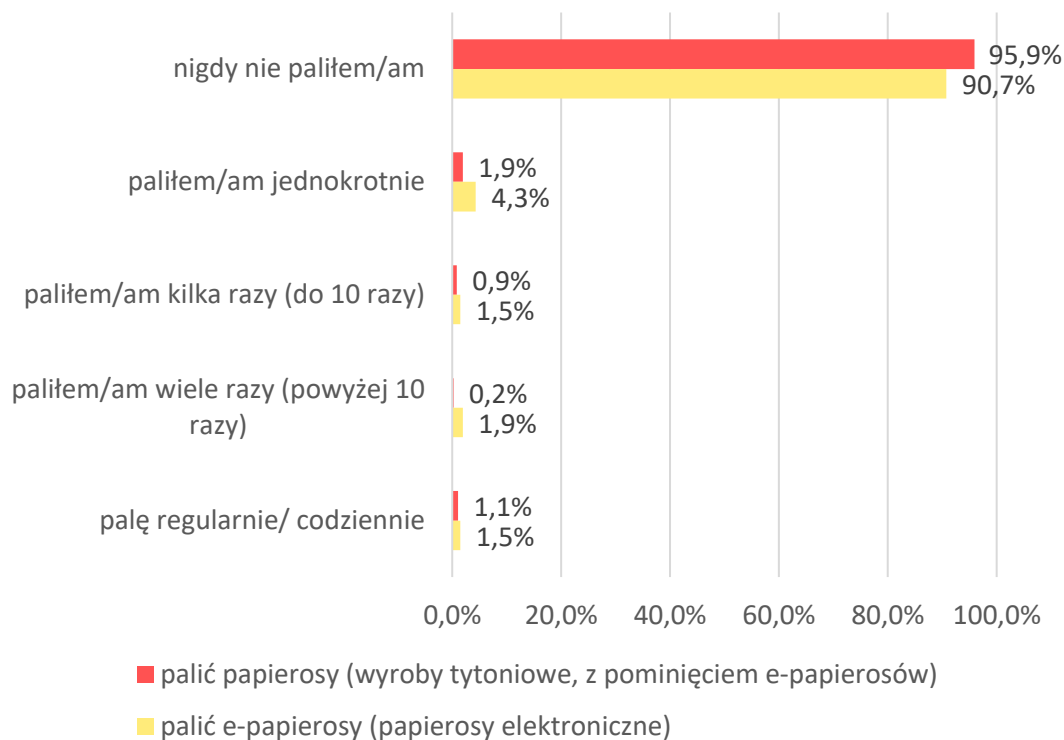
Odpowiedź	%	Liczba odp.
piję, bo lubię ich smak	58,4%	87
piję dla działania pobudzającego	22,2%	33
trudno powiedzieć	21,5%	32
z innych	3,4%	5
piję, ponieważ moi rówieśnicy po nie sięgają	2,7%	4
piję, ponieważ są popularne	2,0%	3

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

PROBLEM NIKOTYNOWY

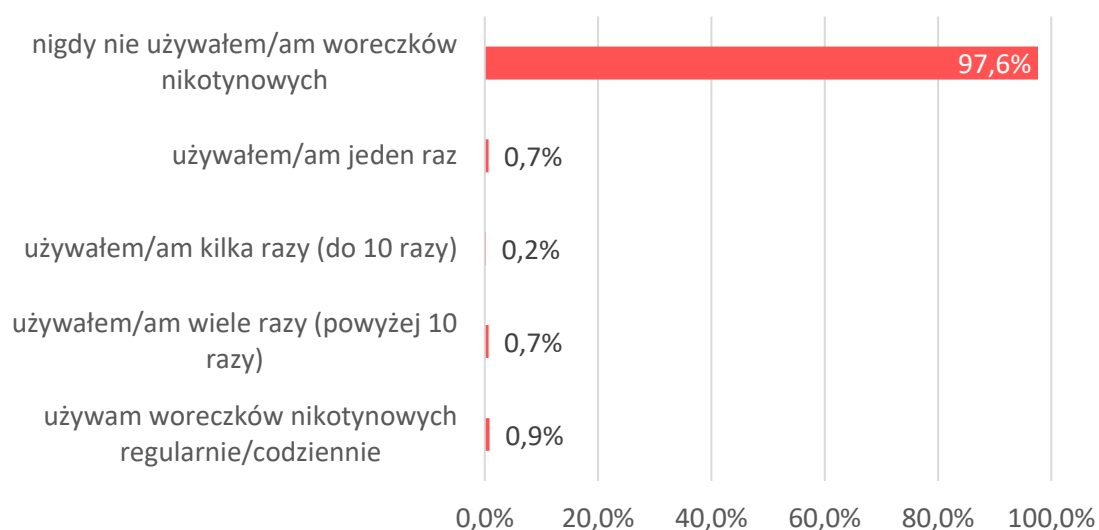
W badaniu przeprowadzonym wśród uczniów Gminy Kalwaria Zebrzydowska podjęto się także próby określenia skali i częstotliwości sięgania przez młode osoby po wyroby nikotynowe. Z deklaracji młodzieży wynika, że kontakt z tradycyjnymi wyrobami tytoniowymi (papierosami) miało 4,1% ankietowanych, wśród których 1,9% paliło je jednokrotnie, 0,9% – kilka razy (do 10 razy), 0,2% – wiele razy (powyżej 10 razy), natomiast 1,1% młodzieży robi to regularnie/codziennie. Kontakt z e-papierosami miało 9,2% ankietowanych, wśród których 4,3% sięgnęło po nie jednokrotnie, 1,5% – kilka razy (do 10 razy), 1,9% – wiele razy (powyżej 10 razy), natomiast 1,5% pali je regularnie/codziennie.

Wykres 5. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się: N=464

Dane dotyczące korzystania z woreczków nikotynowych wskazują, że zjawisko to w badanej grupie występuje jedynie incydentalnie. Zdecydowana większość uczniów zadeklarowała, że nigdy nie używała tego typu produktów (97,6%). Jedynie nieliczni respondenci przyznali, że mieli z nimi kontakt: po 0,7% używało ich jeden raz lub wiele razy (powyżej 10 razy), a 0,2% – kilka razy (do 10 razy). Regularne, czyli codzienne stosowanie woreczków nikotynowych zadeklarowało 0,9% badanych.

Wykres 6. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się używać woreczków nikotynowych? N=464

Kolejne pytanie dotyczyło częstotliwości używania woreczków nikotynowych w ciągu 30 dni poprzedzających badanie. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że 4 respondentów w ciągu ostatniego miesiąca nie używało woreczków nikotynowych (36,4%). 1 osoba przyznała, że sięgnęła po woreczki nikotynowe 1-2 razy (9,1%), a pozostałych 6 badanych – więcej niż 7 razy (54,6%).

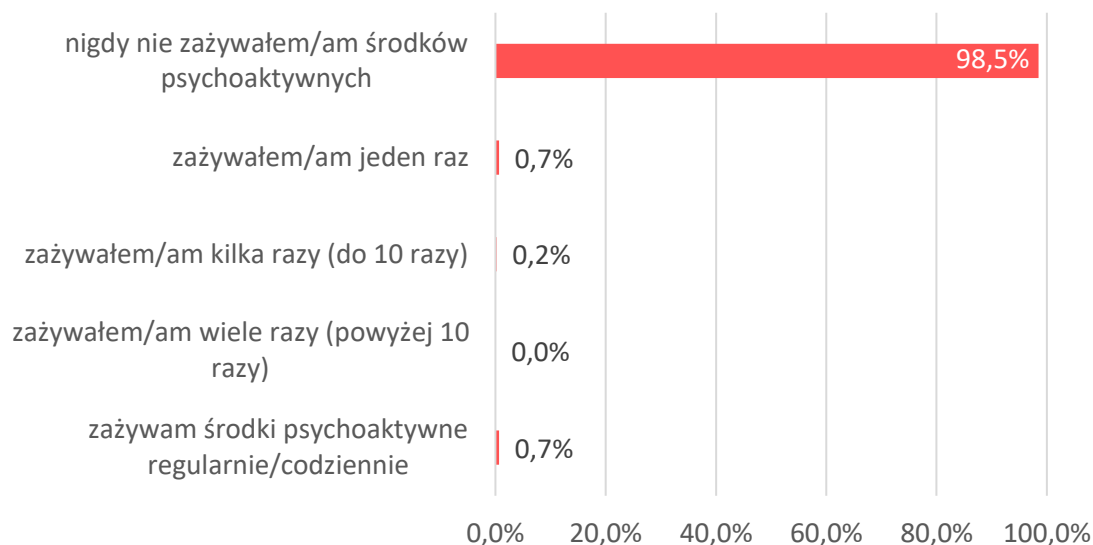
Tabela 3. Ile razy użyłeś/aś woreczków nikotynowych w ciągu ostatnich 30 dni? N=11

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie używałem/am woreczków nikotynowych w ciągu ostatnich 30 dni	36,4%	4
1 – 2 razy	9,1%	1
3 – 4 razy	0,0%	0
5 – 7 razy	0,0%	0
więcej niż 7 razy	54,6%	6

PROBLEM NARKOTYKOWY

Kolejny z analizowanych w Diagnostyce obszarów dotyczył powszechności zażywania narkotyków, dopalaczy oraz innych środków psychoaktywnych przez uczniów. W celu określenia skali występowania tego problemu, młodych mieszkańców zapytano o to, ile razy w życiu zdarzyło im się zażywać tego typu substancje. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, po środki psychoaktywne kiedykolwiek sięgnęło 1,6% uczniów, wśród których 0,7% zrobiło to raz, 0,2% – kilka razy (do 10 razy), natomiast 0,7% robi to regularnie/codziennie.

Wykres 7. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=464

Poniższa tabela przedstawia częstotliwość zażywania substancji psychoaktywnych w ciągu 30 dni poprzedzających badanie wśród uczniów, którzy zadeklarowali, że kiedykolwiek po nie sięgali. W analizowanym okresie kontakt z tego typu substancjami zadeklarowały 2 osoby, przy czym każda z nich sięgała po nie więcej niż 7 razy (28,6%). Pozostałych 5 respondentów nie miało styczności z substancjami psychoaktywnymi w ciągu ostatnich 30 dni (71,4%).

Tabela 4. Jak często zażywałeś/aś narkotyki/dopalacze w ciągu ostatnich 30 dni? N=7

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zażywałem/am narkotyków/dopalaczy/leków w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni	71,4%	5
1 – 2 razy	0,0%	0
3 – 4 razy	0,0%	0
5 – 7 razy	0,0%	0
więcej niż 7 razy	28,6%	2

Kolejna tabela przedstawia rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie dotyczące rodzaju zażywanych substancji. Jak wynika z odpowiedzi, po 2 osoby wskazały marihuanę, amfetaminę, dopalacze i leki w celu odurzenia (po 50,0%), 1 badany miał styczność z mefedronem (25,0%), natomiast 1 uczeń wybrał opcję „inne” (25,0%) nie wskazując konkretnej substancji. Dodatkowo 3 ankietowanych pominęło to pytanie.

Tabela 5. Jakie były to substancje? N=4

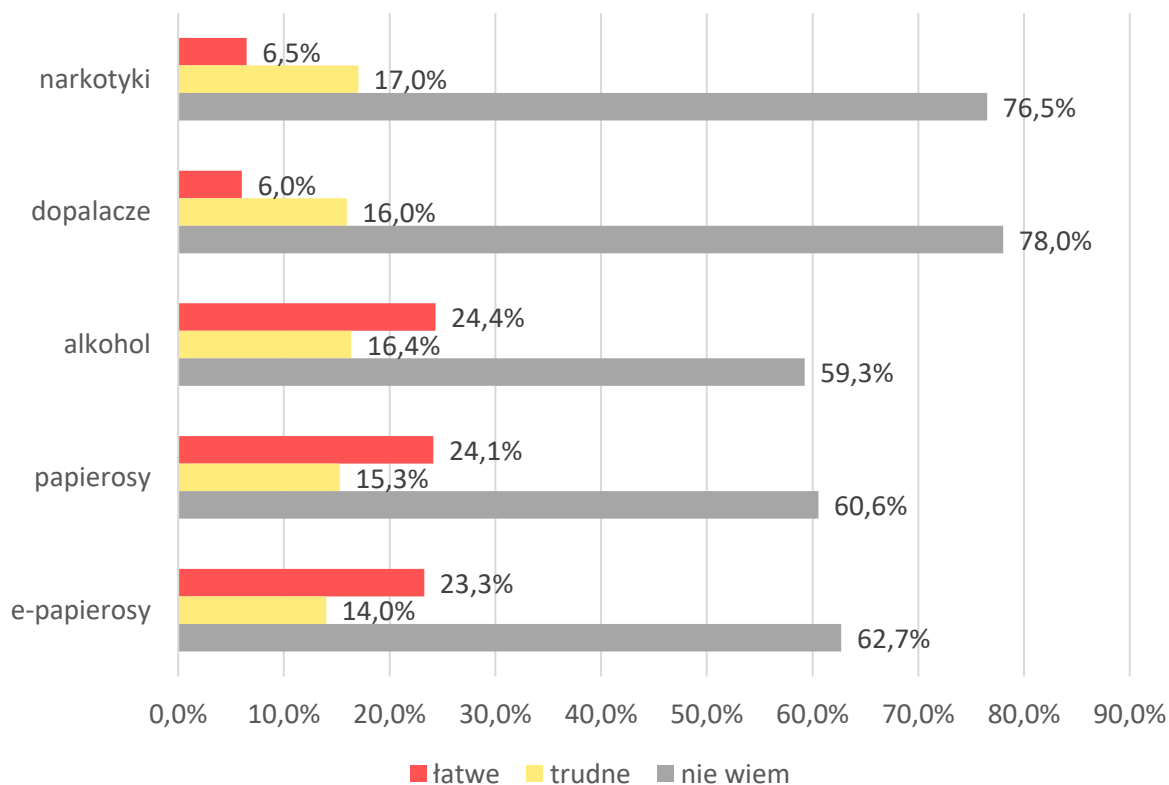
Odpowiedź	%	Liczba odp.
marihuana	50,0%	2
amfetamina	50,0%	2
dopalacze	50,0%	2
leki w celu odurzenia	50,0%	2
mefedron	25,0%	1
inne	25,0%	1

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W następnej części badania uczniowie zostali poproszeni o ocenę dostępności narkotyków, dopalaczy, alkoholu, papierosów i e-papierosów w swojej miejscowości. Zebrany materiał badawczy wykazał, że:

- narkotyki są łatwe do zdobycia dla 6,5% ankietowanych, a trudne dla 17,0%;
- dopalacze są łatwe do zdobycia dla 6,0% uczniów, a trudne dla 16,0%;
- alkohol jest łatwy do zdobycia dla 24,4% badanych, a trudny dla 16,4%;
- papierosy są łatwe do zdobycia dla 24,1% respondentów, a trudne dla 15,3%;
- e-papierosy są łatwe do zdobycia dla 23,3% młodych mieszkańców, a trudne dla 14,0%.

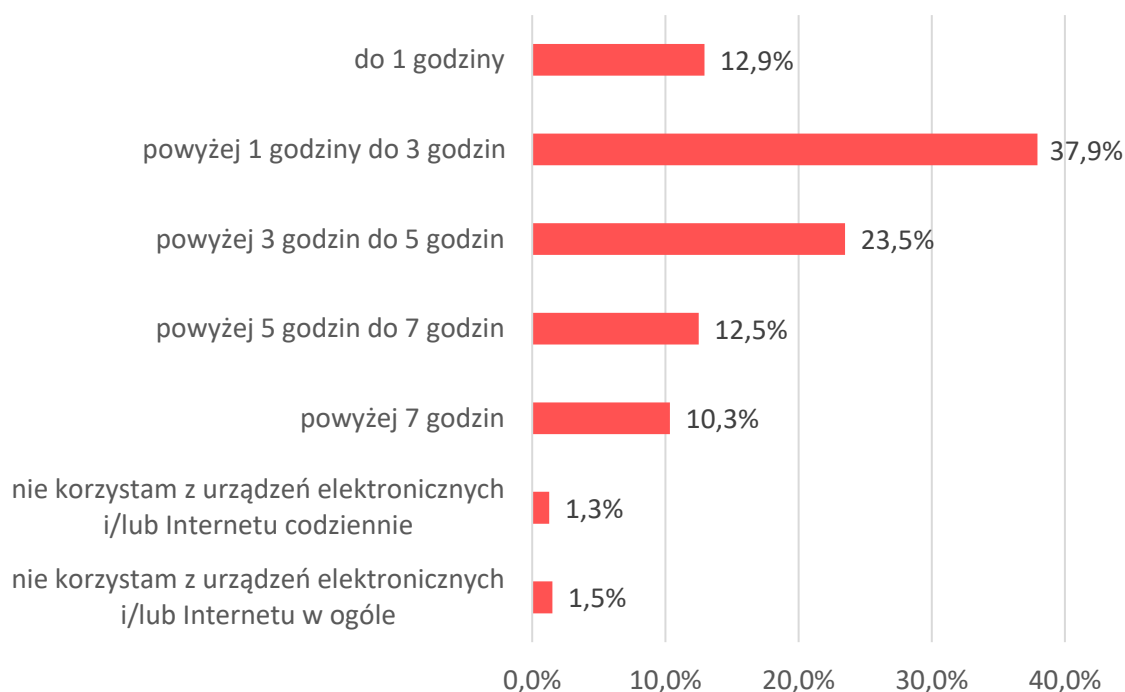
Wykres 8. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy, e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=464

KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH

Kolejny obszar badania dotyczył określenia czasu, jaki uczniowie poświęcają na używanie urządzeń elektronicznych i/lub Internetu. Analiza danych wykazała, że z tego typu technologii korzysta łącznie 97,8% respondentów. Wśród nich 12,9% przeznacza na tę aktywność do 1 godziny dziennie, 37,9% – ponad 1 do 3 godzin, 23,5% – powyżej 3 do 5 godzin, natomiast 12,5% – ponad 5 do 7 godzin. Ponadto 10,3% badanych deklaruje czas przekraczający 7 godzin dziennie. Codzienne, lecz nieregularne używanie deklaruje 1,3% uczniów, a 1,5% respondentów nie sięga po nie w ogóle.

Wykres 9. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu? N=464

W dalszej kolejności zapytano uczniów korzystających z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu o to, czy kiedykolwiek zdarzyło im się skłamać w celu ukrycia rzeczywistego czasu spędzanego przed ekranem. Taką sytuację zadeklarowało 36,9% badanych (167 osób), w tym 31 uczniów wskazało, że zdarza im się to bardzo często (6,8%), 16 osób – często (3,5%), 73 respondentów – czasami (16,1%), natomiast 47 badanych przyznało, że skłamało w tym zakresie jednokrotnie (10,4%). Dodatkowo 63,1% ankietowanych zadeklarowało, że nigdy nie ukrywali czasu korzystania z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu (286 osób), a 2 uczniów nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

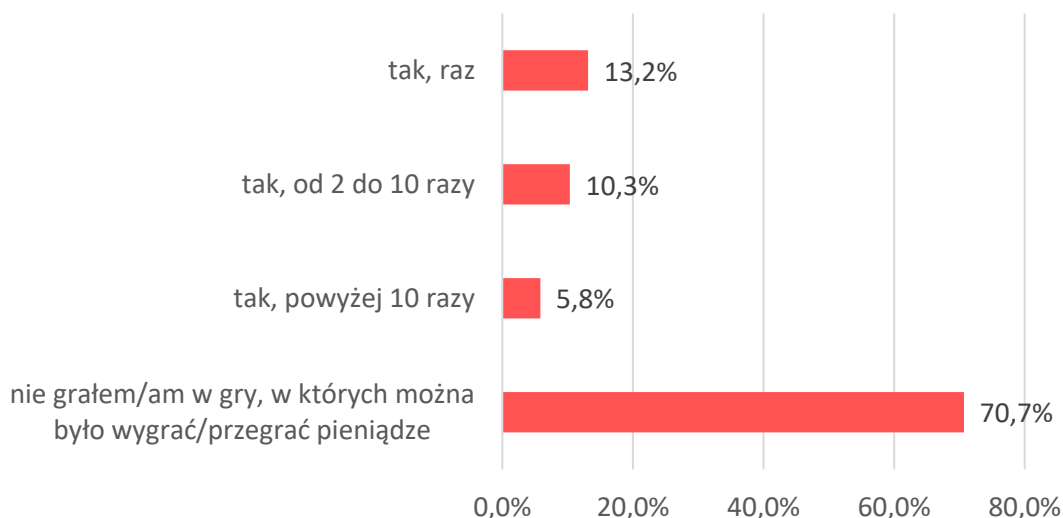
Tabela 6. Czy zdarza Ci się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu np. przed rodzicami? N=453

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak, bardzo często	6,8%	31
tak, często	3,5%	16
tak, czasami	16,1%	73
tak, jednokrotnie	10,4%	47
nie	63,1%	286

UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH

W celu określenia skali i zasięgu problemu grania w gry na pieniądze przez uczniów, respondentom zadano pytanie o to, czy zdarzyło im się uprawiać hazard w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Zebrany materiał badawczy wykazał, że w omawianym okresie podejmowało się tego 29,3% badanych. Wśród tych osób 13,2% grało w nie 1 raz, 10,3% – od 2 do 10 razy, natomiast 5,8% – powyżej 10 razy.

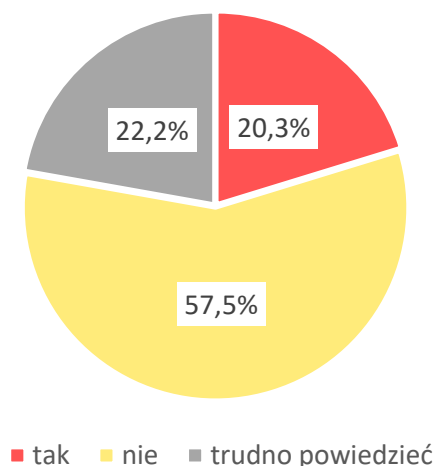
Wykres 10. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdrapki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=464

PROBLEM PRZEMOCY

Kolejne pytanie zadane respondentom miało na celu oszacowanie skali problemu przemocy wśród dzieci i młodzieży z terenu Gminy Kalwaria Zebrzydowska. Zapytano uczniów o to, czy zdarzyło im się w przeciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie doświadczyć przemocy. Co piąty ankietowany odpowiedział twierdząco (20,3%), a nieznacznie większy odsetek, bo 22,2% zaznaczył odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres 11. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? N=464

W celu pogłębienia analizy określono również, ze strony jakich osób badani doświadczały przemocy. Na podstawie zebranych danych można stwierdzić, że najczęściej byli to uczniowie ze szkoły – takiej odpowiedzi udzieliło 45 respondentów (48,9%). Kolejną wskazywaną grupę stanowiło rodzeństwo (40 osób, tj. 43,5%). Przemocy ze strony kolegów/koleżanek spoza szkoły doświadczyło 13 uczniów (14,1%), natomiast 9 respondentów podało nieznaną osobę (9,8%). W dalszej kolejności wymieniano inne osoby – 8 uczniów (8,7%), wśród których pojawili się nauczyciele oraz osoby prowadzące zajęcia pozalekcyjne. Przemoc ze strony mamy zadeklarowało 6 ankietowanych (6,5%), a ze strony taty – 5 badanych (5,4%). Ponadto, 3 uczniów wskazało na dalszych członków rodziny (3,3%), natomiast 2 osoby nie udzieliły odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 7. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=92

Odpowiedź	%	Liczba odp.
uczniowie ze szkoły	48,9%	45
rodzeństwo	43,5%	40
koledzy/koleżanki spoza szkoły	14,1%	13
nieznajoma osoba	9,8%	9
inne osoby	8,7%	8
mama	6,5%	6
tata	5,4%	5
dalsi członkowie rodziny	3,3%	3

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Kolejna tabela przedstawia odpowiedzi uczniów dotyczące rodzaju doświadczanej przemocy. Z udzielonych odpowiedzi wynika, że:

- przemocy psychicznej doznało 53 uczniów (61,6%),
- przemocy fizycznej doświadczyło 42 badanych (48,8%),
- przemocy seksualnej doznało 13 respondentów (15,1%),
- zaniedbanie wskazało 10 ankietowanych (11,6%).

8 badanych pominęło to pytanie.

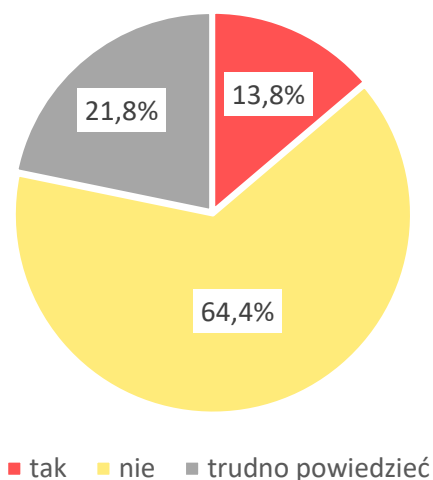
Tabela 8. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=86

Odpowiedź	%	Liczba odp.
ktoś mnie przezywał, groził mi, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	61,6%	53
ktoś mnie bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	48,8%	42
ktoś mnie dotykał w miejsca, w które sobie tego nie życzyłem/am, ktoś mówił o moim ciele w sposób, który mnie zawstydział itp.	15,1%	13
nie miałem/am zapewnionej opieki, kiedy byłem/am chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów, kiedy miałem/am problemy, dostawałem/am zbyt mało jedzenia, dlatego przez dłuższy czas byłem/am głodny/a itp.	11,6%	10

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W kolejnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o określenie, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie doszło do sytuacji, w której zastosowali oni przemoc wobec innych osób. Twierdząco na to pytanie odpowiedziało 13,8% badanych, a 21,8% ankietowanym trudno było odpowiedzieć jednoznacznie na to pytanie.

Wykres 12. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=464

W dalszej kolejności respondenci odpowiedzieli na pytanie, jakiego rodzaju przemoc zastosowali. Z odpowiedzi respondentów wynika, że:

- przemoc fizyczną stosowało 39 respondentów (62,9%),
- przemoc psychiczną zastosowało 37 ankietowanych (59,7%),
- przemoc seksualnej dopuściło się 5 badanych (8,1%).

2 uczniów pominęło to pytanie.

Tabela 9. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? N=62

Odpowiedź	%	Liczba odp.
biłem/am kogoś, kopałem/am, szarpałem/am dusiłem/am, popychałem/am, spoliczkowałem/am itp.	62,9%	39
przeżywałem/am kogoś, groziłem/am komuś, upokarzałem/am kogoś, straszyłem/am, wyśmiewałem/am itp.	59,7%	37
dotykałem/am kogoś w miejsca, w które ta osoba tego sobie nie życzyła, mówiłem/am o czyimś ciele w sposób, który go zawstydział itp.	8,1%	5

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W kolejnej części badania przeanalizowano odpowiedzi uczniów dotyczące osób, wobec których stosowali oni przemoc. Najczęściej wskazywano rodzeństwo – odpowiedzi takiej udzieliło 34 badanych (56,7%). 23 respondentów przyznało, że dopuszczało się przemocy względem kolegów i koleżanek spoza szkoły (38,3%), natomiast 20 ankietowanych wskazało uczniów ze swojej szkoły (33,3%). Rzadziej wymieniano osoby nieznajome – 8 odpowiedzi (13,3%). Do stosowania przemocy wobec rodziców oraz dalszych członków rodziny przyznało się po 5 uczniów (po 8,3%). Najmniej liczną kategorię stanowiły „inne osoby” – 4 badanych zadeklarowało taką odpowiedź (6,7%), nie wskazując ich konkretnie. Dodatkowo 4 uczniów pominęło to pytanie.

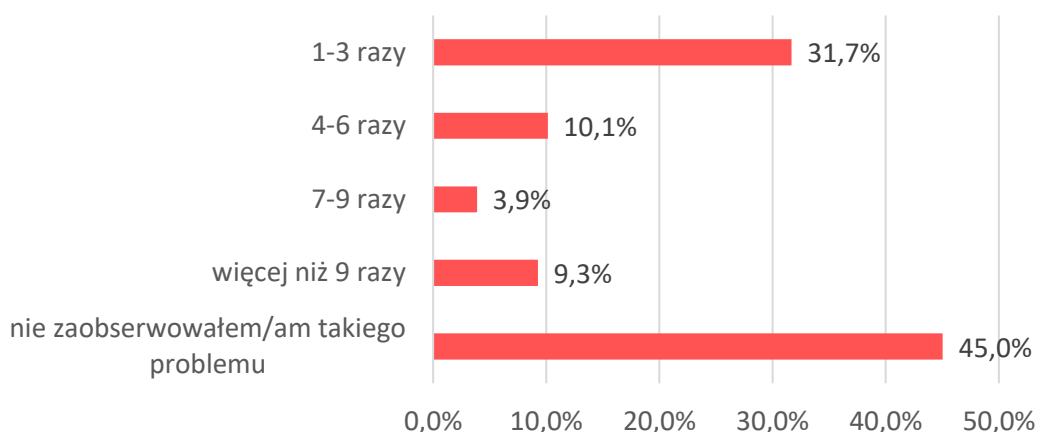
Tabela 10. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=60

Odpowiedź	%	Liczba odp.
rodzeństwa	56,7%	34
kolegów/koleżanek spoza szkoły	38,3%	23
uczniów ze szkoły	33,3%	20
nieznajomych osób	13,3%	8
rodziców	8,3%	5
dalszych członków rodziny	8,3%	5
innych osób	6,7%	4

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

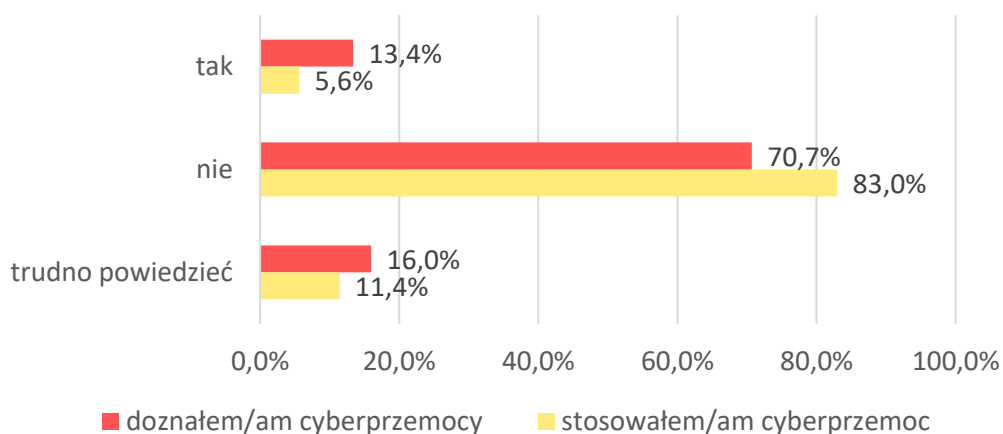
Następne pytanie dotyczyło częstotliwości występowania przemocy między uczniami w szkole w ciągu ostatniego roku szkolnego. Z zebranych danych wynika, że 55,0% ankietowanych zaobserwowało tego typu zachowania, przy czym 31,7% wskazało, że sytuacje te miały miejsce 1-3 razy, 10,1% – 4-6 razy, a 3,9% – 7-9 razy. Najwyższa częstotliwość, rozumiana jako więcej niż 9 incydentów w ciągu ostatniego roku szkolnego, została odnotowana przez 9,3% badanych.

Wykres 13. Jak często w ciągu ostatniego roku szkolnego obserwowałeś/aś problem przemocy między uczniami w swojej szkole? N=464

Następnie uczniowie biorący udział w badaniu mieli odpowiedzieć na pytanie, czy sami stosowali lub doświadczyli cyberprzemocy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. 13,4% uczniów stwierdziło, że doświadczyło cyberprzemocy, natomiast 16,0% osób nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie. Z udzielonych odpowiedzi wynika również, że odsetek 5,6% respondentów przyznał się do stosowania przemocy w Internecie, jednocześnie 11,4% osób wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

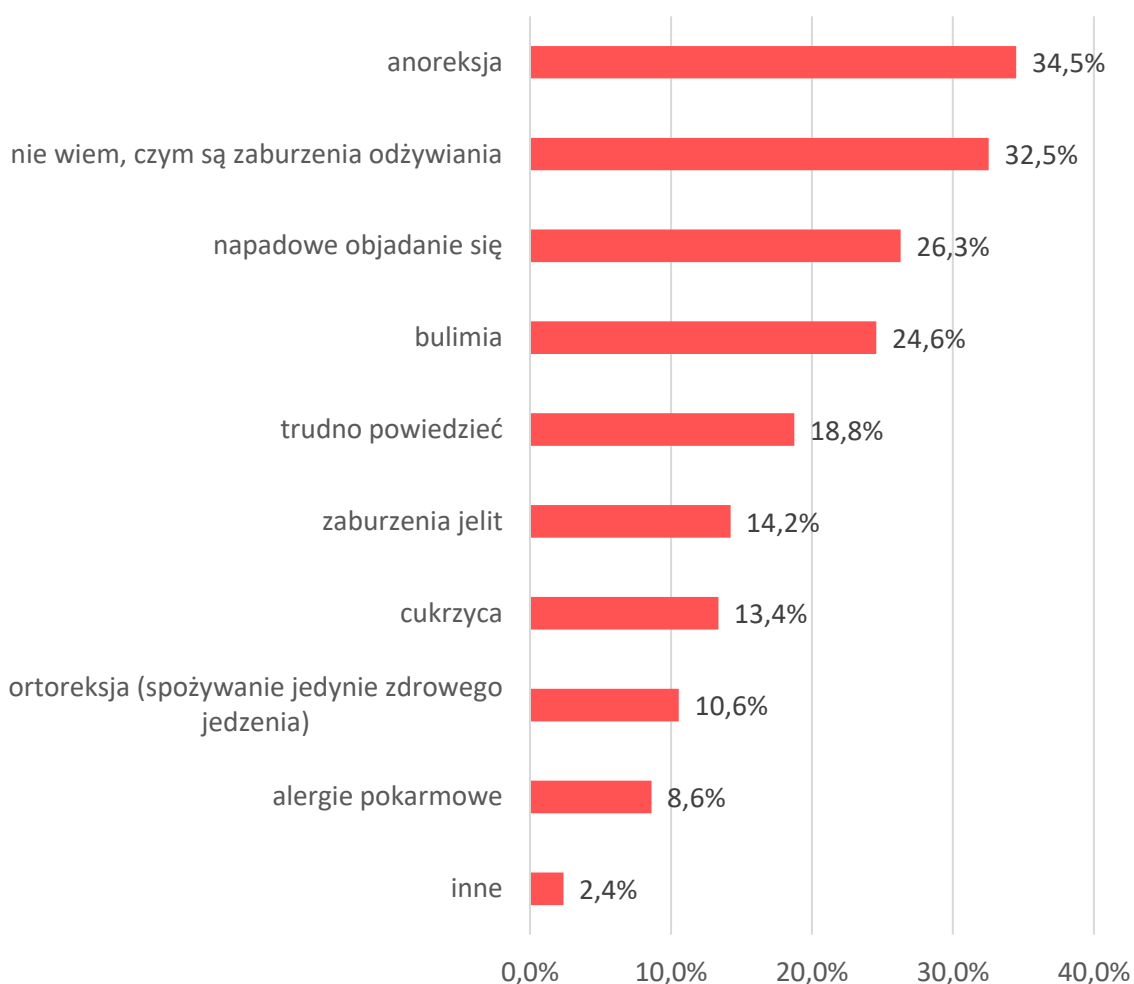
Wykres 14. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/ straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/ filmów)? N=464

ZABURZENIA ODŻYWIANIA

Ostatnia część badania przeprowadzonego wśród uczniów z Gminy Kalwaria Zebrzydowska dotyczyła zaburzeń odżywiania, które stają się coraz częściej obserwowanym problemem wśród młodzieży. Uczniowie mieli wskazać, które z zaproponowanych w ankiecie odpowiedzi zaliczają do zaburzeń odżywiania. Najczęściej wskazywano na anoreksję (34,5%), napadowe objadanie się (26,3%) oraz bulimię (24,6%). Ortoreksję zaznaczyło 10,6% badanych. Dodatkowo 32,5% respondentów nie wie, czym są zaburzenia odżywiania. Błędne rozumienie tego zagadnienia ujawniło: 14,2% uczniów, którzy wskazali na zaburzenia jelit, 13,4% – cukrzycę, a 8,6% – alergie pokarmowe. 2,4% ankietowanych zaznaczyło opcję „inne”, podając takie przykłady jak unikanie jedzenia, głodówki, czy otyłość.

Wykres 15. Które z poniższych odpowiedzi Twoim zdaniem można zaliczyć do zaburzeń odżywiania?
N=464

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

W niniejszym rozdziale zaprezentowano analizę zachowań ryzykownych oraz problematyki uzależnień wśród dorosłych mieszkańców Gminy Kalwaria Zebrzydowska. Ocenie poddano m.in. spożywanie alkoholu, palenie papierosów, korzystanie z e-papierosów oraz zażywanie narkotyków. Uwzględniono również zjawiska o charakterze behawioralnym, takie jak przemoc, nadmierne korzystanie z urządzeń elektronicznych, granie w gry o charakterze hazardowym czy inne formy uzależnień. Dodatkowo w analizie ujęto kwestie związane z używaniem woreczków nikotynowych oraz spożywaniem napojów energetycznych, aby kompleksowo ocenić skalę ryzyka zdrowotnego i społecznego w badanej grupie.

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

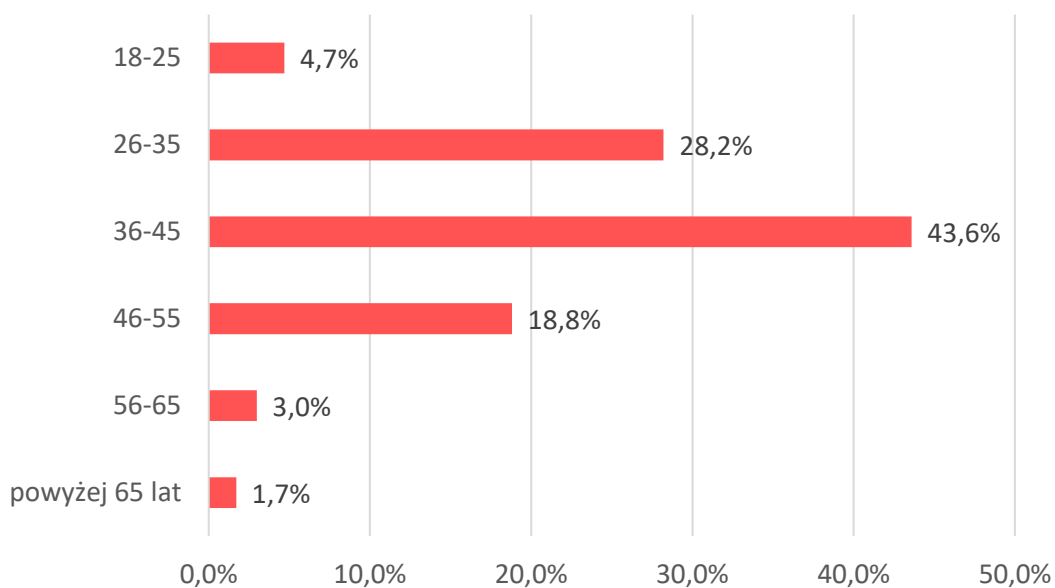
W badaniu przeprowadzonym na terenie Gminy Kalwaria Zebrzydowska wzięło udział 234 dorosłych mieszkańców. Jak wynika z zaprezentowanych danych, kobiety stanowiły 85,0% badanych, natomiast mężczyźni – 15,0%

Rysunek 5. Płeć dorosłych mieszkańców uczestniczących w badaniu: N=234

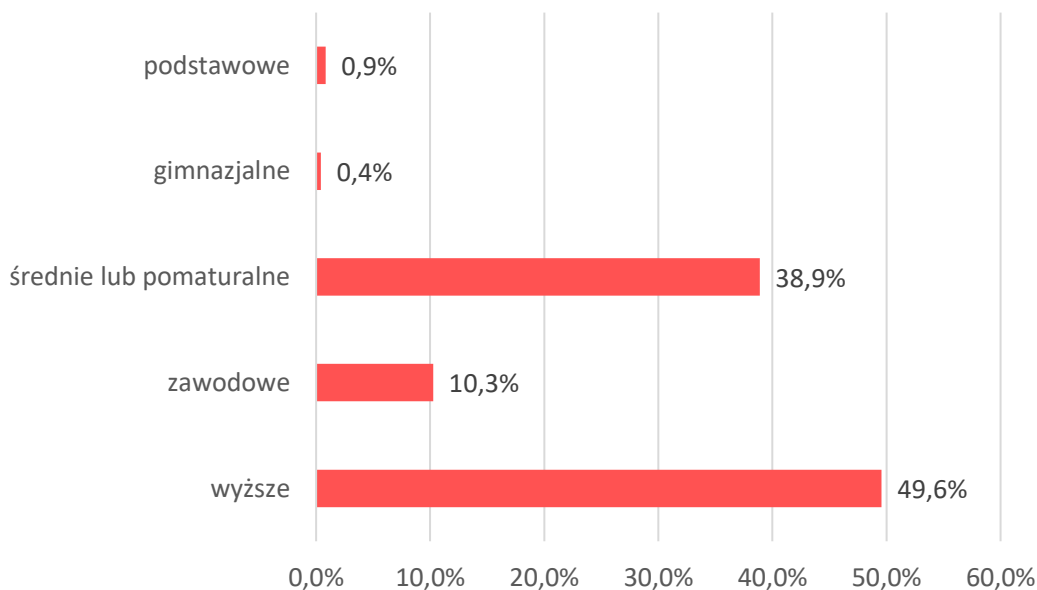
Analiza struktury badanej grupy wskazuje na zróżnicowanie respondentów pod względem ich wieku. Najliczniejszą grupę stanowili ankietowani mający 36-45 lat (43,6%), a następnie respondenci w wieku 26-35 lat (28,2%) oraz 46-55 lat (18,8%). W badaniu udział wzięli również mieszkańcy mający 18-25 lat (4,7%), badani w wieku 56-65 lat (3,0%), a najmniejszy odsetek stanowiły osoby powyżej 65 roku życia (1,7%).

Wykres 16. Wiek: N=234

Respondenci zostali również zapytani o poziom wykształcenia. Z uzyskanych deklaracji wynika, że niemal połowa badanych posiada wykształcenie wyższe (49,6%). Kolejną pod względem liczebności grupę stanowią osoby z wykształceniem średnim lub pomaturalnym (38,9%), natomiast 10,3% respondentów legitymuje się wykształceniem zawodowym. Niewielki odsetek ankietowanych stanowią osoby z wykształceniem podstawowym (0,9%) oraz gimnazjalnym (0,4%).

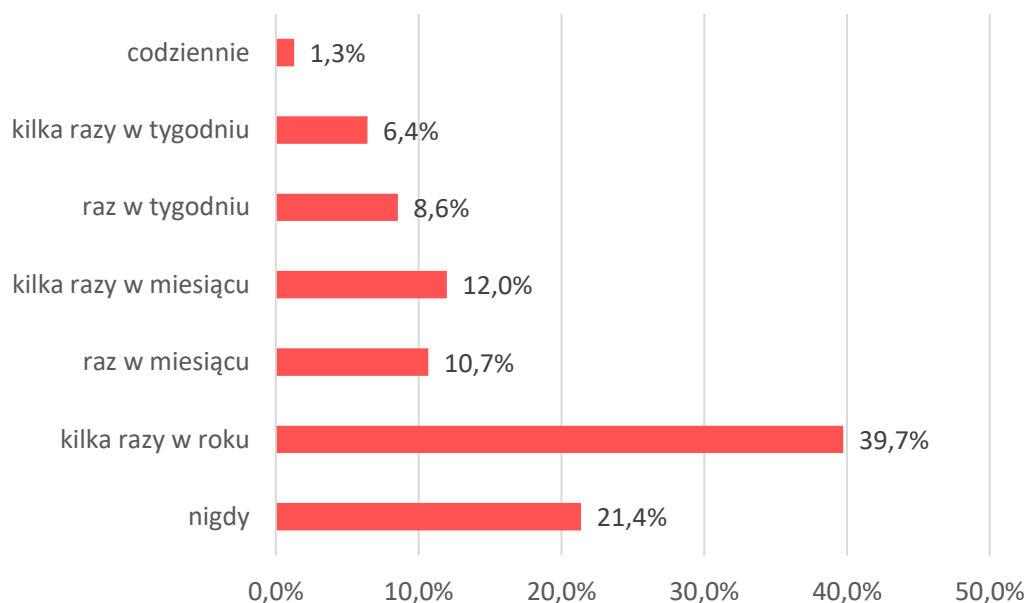
Wykres 17. Wykształcenie: N=234

PROBLEM ALKOHOLOWY

W pierwszym pytaniu tego bloku tematycznego, dorosłych mieszkańców Gminy Kalwaria Zebrzydowska poproszono o określenie, z jaką częstotliwością spożywają alkohol. Całkowitą abstynencję zadeklarowało 21,4% ankietowanych, natomiast 39,7% sięga po alkohol okazjonalnie, czyli kilka razy w roku. 10,7% badanych spożywa alkohol raz w miesiącu, 12,0% – kilka razy w miesiącu, 8,6% – raz w tygodniu, a 6,4% – kilka razy w tygodniu. Najmniejszy odsetek stanowią respondenci, którzy codziennie sięgają po alkohol (1,3%).

Wykres 18. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=234

W dalszej części badania osoby deklarujące spożywanie alkoholu poproszono o odniesienie się do sytuacji, w których zdarzyło im się utracić kontrolę nad jego ilością. Jak wynika z uzyskanych odpowiedzi, 18,1% respondentów doświadczyło takiej sytuacji, w tym 17 osób jednokrotnie (9,3%), 13 badanych – od 2 do 5 razy (7,1%), 1 ankietowany – od 6 do 10 razy (0,6%), natomiast 2 osoby straciły kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu powyżej 10 razy (1,1%). Dodatkowo 1 ankietowany pominął to pytanie.

Tabela 11. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=183

Odpowiedź	%	Liczba odp.
1 raz	9,3%	17
2-5 razy	7,1%	13
6-10 razy	0,6%	1
powyżej 10 razy	1,1%	2
ani razu	82,0%	150

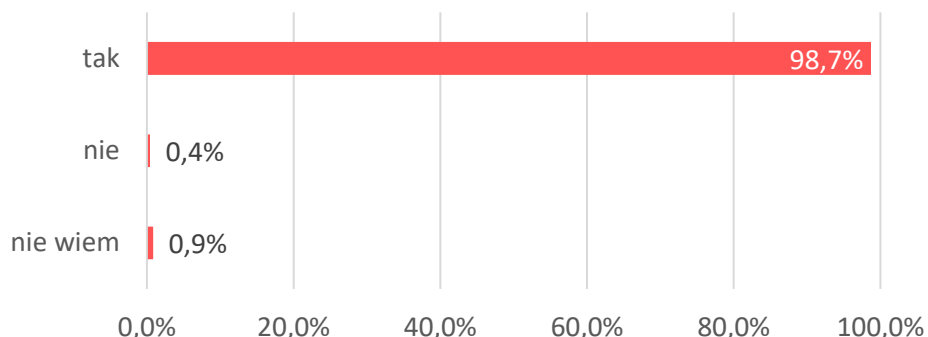
Ważnym elementem badania jest również określenie skali prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu na terenie Gminy. Wśród badanych, którzy zadeklarowali spożywanie alkoholu, 2 osobom przydarzyła się taka sytuacja (1,0%), w tym po 1 respondencie – jeden raz oraz sporadycznie (po 0,5%), natomiast 20 ankietowanych podało, że nie posiada prawa jazdy (10,9%).

Tabela 12. Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu? N=184

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zdarzyła mi się taka sytuacja	88,0%	162
raz mi się to zdarzyło	0,5%	1
zdarzało mi się to sporadycznie	0,5%	1
zdarzało mi się to często	0,0%	0
nie posiadam prawa jazdy	10,9%	20

Respondentów zapytano, czy według nich picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka. Zdecydowana większość odpowiedziała twierdząco (98,7%), wskazując na szkodliwy wpływ alkoholu, natomiast 0,9% ankietowanych wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

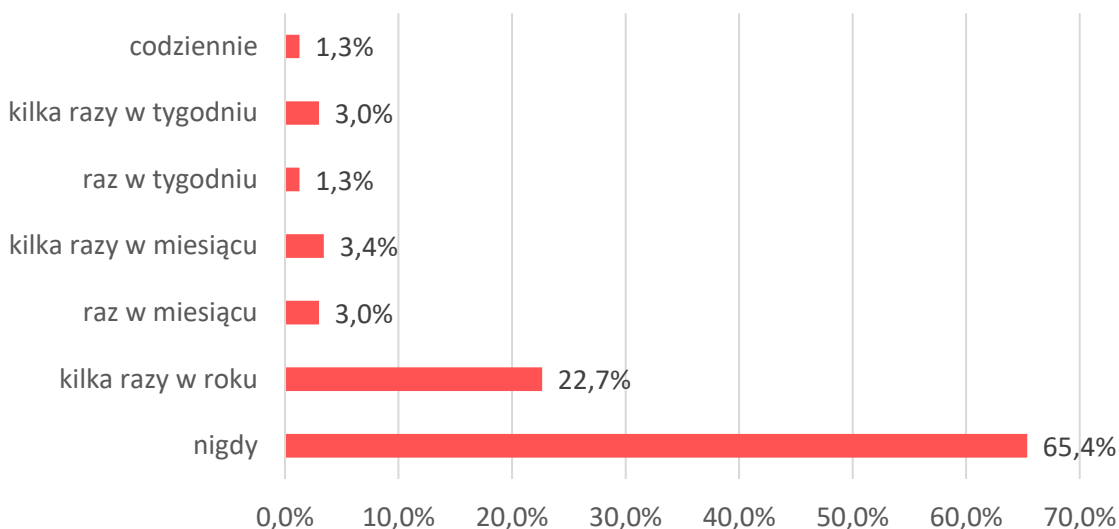
Wykres 19. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=234

NAPOJE ENERGETYCZNE

Kolejna część badania dotyczyła częstotliwości spożywania napojów energetycznych przez dorosłych mieszkańców Gminy Kalwaria Zebrzydowska. Największy odsetek respondentów zadeklarował, że nigdy nie sięga po napoje energetyczne (65,4%). Drugą co do wielkości grupę stanowili badani spożywający je kilka razy w roku (22,7%). Znacznie mniej ankietowanych wskazało częstsze spożywanie: kilka razy w miesiącu – 3,4%, raz w miesiącu – 3,0%, i kilka razy w tygodniu – 3,0%. Jeszcze rzadziej deklarowano picie energetyków codziennie oraz raz w tygodniu (po 1,3%).

Wykres 20. Jak często pije Pan/i napoje energetyczne? N=234

Respondentów, którzy zadeklarowali spożywanie napojów energetycznych, poproszono o wskazanie, czy są świadomi negatywnych skutków zdrowotnych związanych z ich konsumpcją. Zdecydowana większość badanych przyznała, że posiada wiedzę na temat potencjalnych zagrożeń wynikających ze spożywania tego typu napojów (71 osób, tj. 87,7%). 8,6% ankietowanych (7 osób) zaznaczyło odpowiedź „trudno powiedzieć”, wskazując na brak jednoznacznej opinii w tej kwestii.

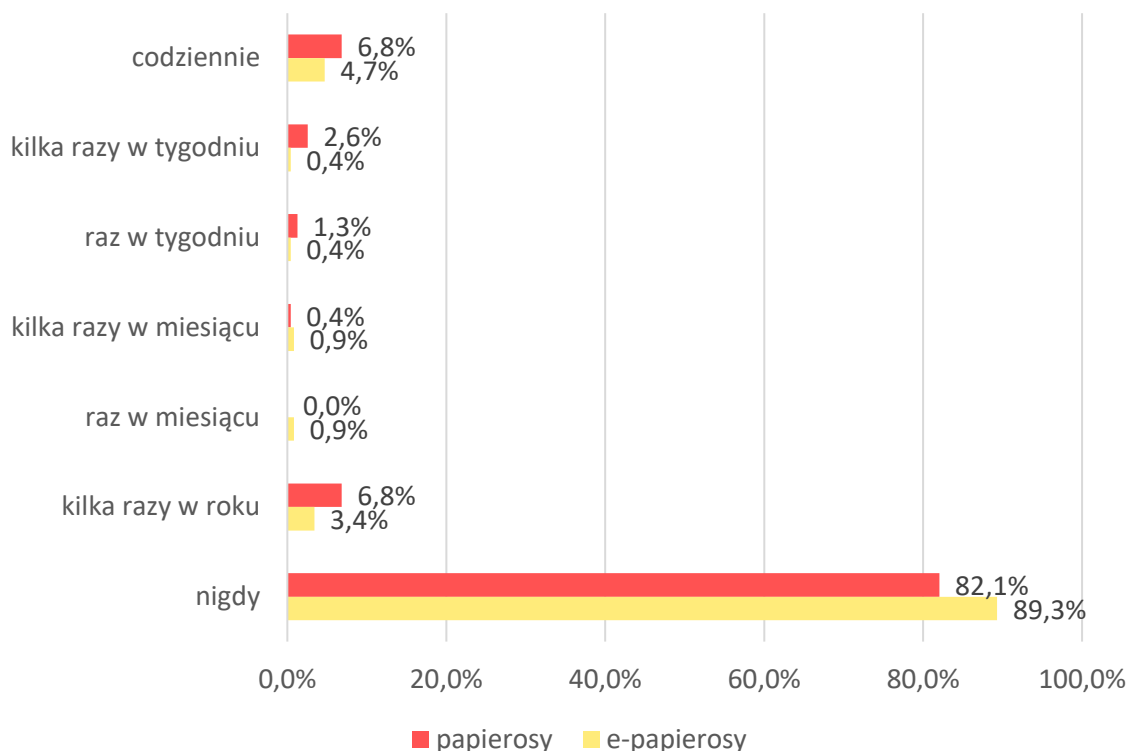
Tabela 13. Czy jest Pan/i świadomy/a negatywnych skutków zdrowotnych spożywania napojów energetycznych? N=81

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	87,7%	71
nie	3,7%	3
trudno powiedzieć	8,6%	7

PROBLEM NIKOTYNOWY

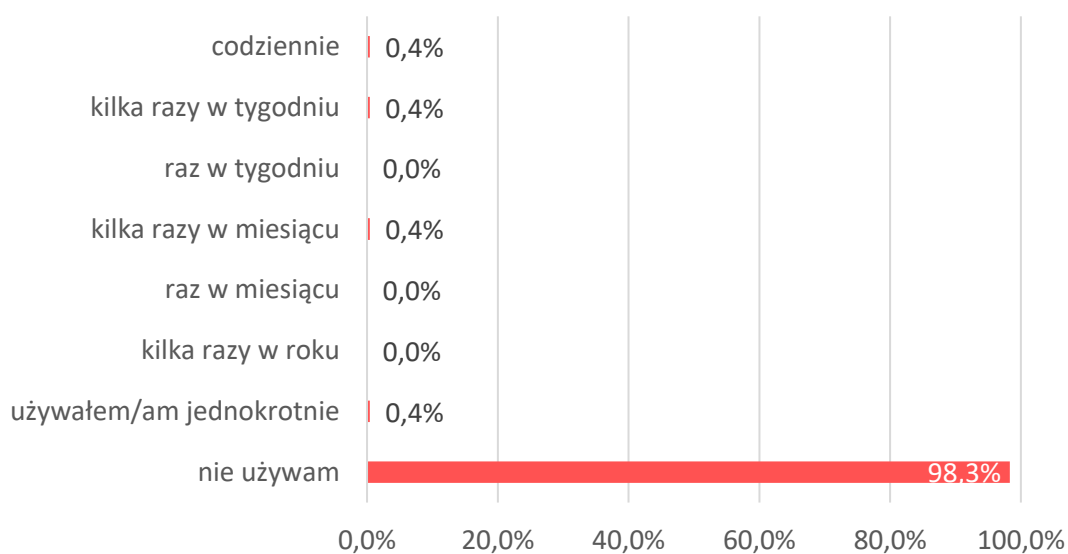
Kolejny analizowany obszar miał na celu określenie skali sięgania po wyroby nikotynowe przez dorosłych mieszkańców. Papierosy tradycyjne pali 17,9% ankietowanych, spośród których 6,8% robi to codziennie, 2,6% – kilka razy w tygodniu, 1,3% – raz w tygodniu, 0,4% – kilka razy w miesiącu, a 6,8% – kilka razy w roku. Po elektroniczne papierosy sięga 10,7% uczestników badania, przy czym 4,7% pali je codziennie, po 0,4% – kilka razy w tygodniu i raz w tygodniu, po 0,9% – kilka razy w miesiącu i raz w miesiącu, a 3,4% – kilka razy w roku.

Wykres 21. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=234

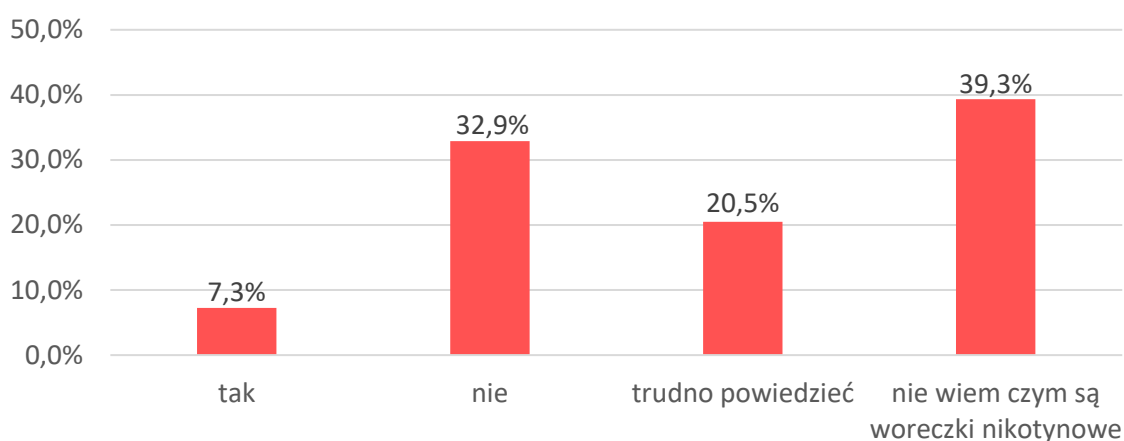
Dane dotyczące częstotliwości używania woreczków nikotynowych wskazują, że w badanej grupie ich stosowanie ma charakter marginalny. Zdecydowana większość respondentów zadeklarowała, że nie używa tego typu produktów (98,3%). Jedynie nieliczni badani przyznali się do ich używania – po 0,4% wskazało na stosowanie codzienne, kilka razy w tygodniu oraz kilka razy w miesiącu. Taki sam odsetek respondentów zadeklarował również jednorazowy kontakt z woreczkami nikotynowymi (0,4%).

Wykres 22. Jak często używa Pan/i woreczków nikotynowych? N=234

Uzyskane odpowiedzi dotyczące przekonań na temat szkodliwości woreczków nikotynowych wskazują na zróżnicowane opinie wśród badanych. Jedynie 7,3% respondentów uważa, że woreczki nikotynowe są mniej szkodliwe niż tradycyjne papierosy lub e-papierosy, a odmiennego zdania jest 32,9% ankietowanych. Znaczna część badanych nie ma jednak wyrobionej opinii w tym zakresie – 20,5% osób wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”, natomiast aż 39,3% przyznało, że nie wie, czym są woreczki nikotynowe.

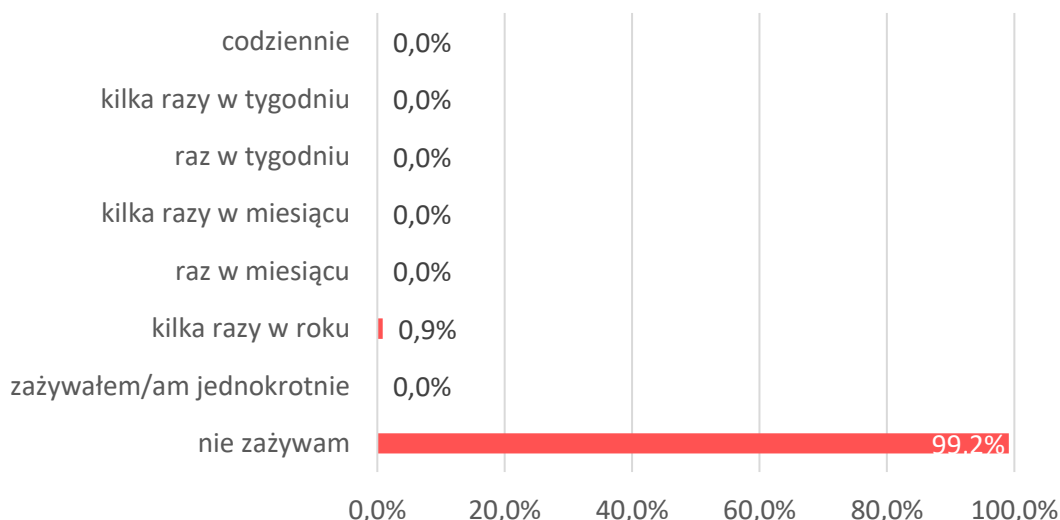
Wykres 23. Czy uważa Pan/i, że woreczki nikotynowe, są mniej szkodliwe niż tradycyjne papierosy/ e-papierosy? N=234

PROBLEM NARKOTYKOWY

Kolejna część badania miała na celu określenie powszechności zażywania środków psychoaktywnych wśród dorosłych mieszkańców Gminy Kalwaria Zebrzydowska. Z analizy zgromadzonych danych wynika, że 0,9% ankietowanych sięga po tego rodzaju środki, deklarując ich stosowanie kilka razy w roku.

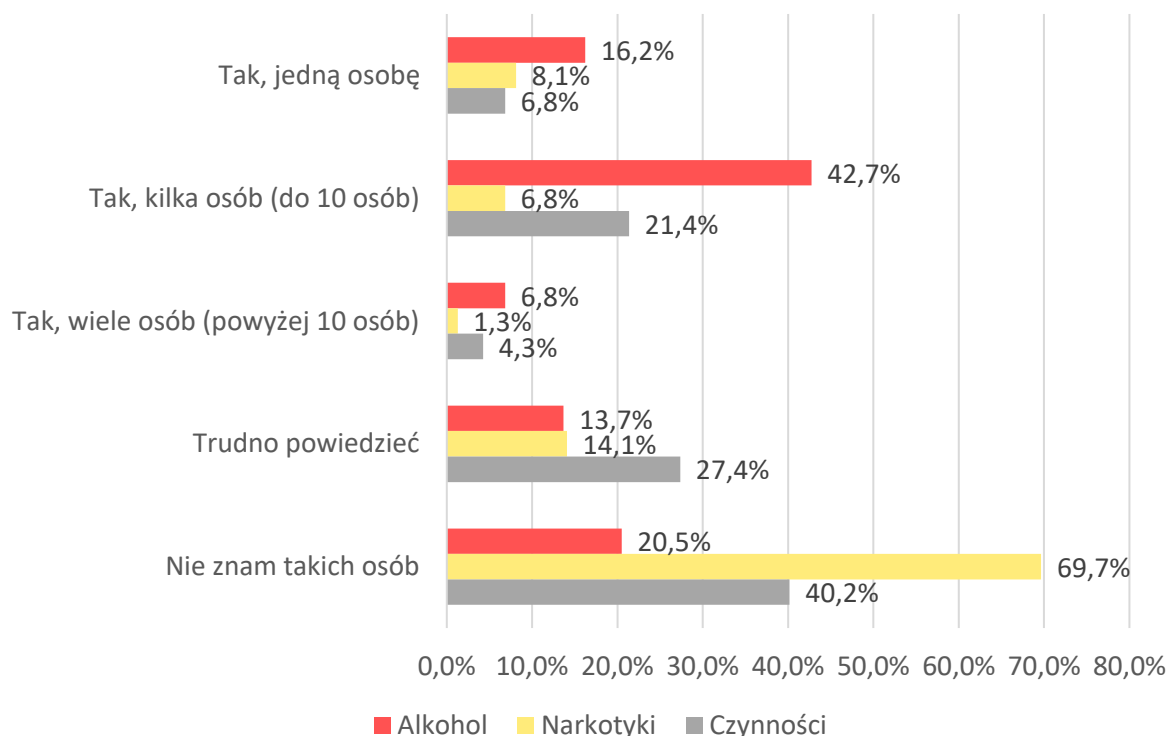
Wykres 24. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=234

Następne pytanie dotyczyło tego, czy badani znają w swoim otoczeniu kogoś, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupów, korzystania z Internetu lub urządzeń elektronicznych, uprawiania sportu, pracy, oglądania treści pornograficznych). Z przeprowadzonych badań wynika, że:

- 65,7% respondentów zna osoby, które nadużywają alkoholu, w tym: 16,2% jedną osobę, 42,7% – kilka osób (do 10), 6,8% – wiele osób (powyżej 10). Natomiast 13,7% ankietowanych udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”;
- 16,2% badanych zna osoby, które nadużywają narkotyków, w tym: 8,1% jedną osobę, 6,8% – kilka osób (do 10), 1,3% – wiele osób (powyżej 10 osób). Dodatkowo 14,1% ankietowanych zaznaczyło odpowiedź „trudno powiedzieć”;
- w odniesieniu do uzależnień behawioralnych, problem ten dostrzega 32,5% mieszkańców Gminy, w tym: 6,8% – jedną osobę, 21,4% – kilka osób (do 10), a 4,3% – wiele osób (powyżej 10). 27,4% badanych udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

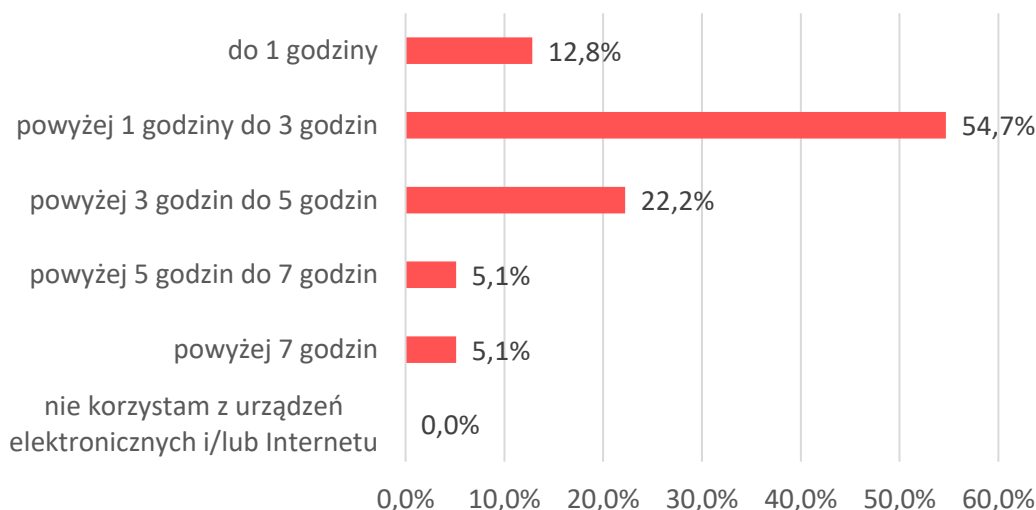
Wykres 25. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektronicznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.)? N=234

KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH

W kolejnym obszarze tematycznym mieszkańców zapytano o czas korzystania z urządzeń elektronicznych i Internetu. Respondenci zostali poproszeni o wskazanie, ile czasu poświęcają na tę aktywność w ciągu dnia. Z odpowiedzi wynika, że 12,8% ankietowanych korzysta z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu do 1 godziny dziennie. Najlichniesza grupa badanych deklaruje korzystanie z nich powyżej 1 godziny do 3 godzin w ciągu dnia (54,7%). 22,2% respondentów wskazało, że spędza przy urządzeniach elektronicznych ponad 3 do 5 godzin dziennie. Natomiast po 5,1% badanych deklaruje korzystanie z nich powyżej 5 do 7 godzin oraz ponad 7 godzin w ciągu dnia.

Wykres 26. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=234

Badanych zapytano także o to, czy zdarza im się korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie zakładali. Ponad połowa respondentów przyznała, że takie sytuacje mają miejsce (143 osoby, tj. 61,6%). Odpowiedź „trudno powiedzieć” zaznaczyło 33 uczestników badania (14,2%), a 19 ankietowanych wskazało, że nie przewiduje określonego czasu na korzystanie z urządzeń/Internetu (8,2%). 2 badanych pominęło to pytanie.

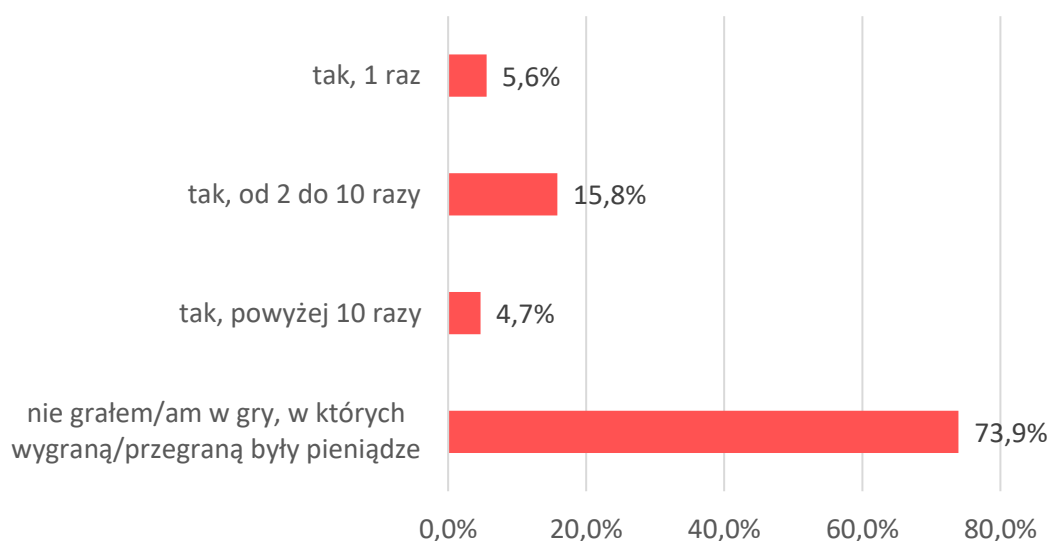
Tabela 14. Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=232

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	61,6%	143
nie	16,0%	37
trudno powiedzieć	14,2%	33
nie przewiduję określonego czasu	8,2%	19

UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH

W dalszej części badania określona została skala podejmowania zachowań hazardowych przez pełnoletnich mieszkańców. Ankietowani udzielili odpowiedzi na pytanie, czy w okresie ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie grali w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze. Jak wskazuje zebrany materiał badawczy, styczność z nimi miało 26,1% badanych, wśród których 5,6%, zadeklarowało, że grało w takie gry jednokrotnie, 15,8% – od 2 do 10 razy, natomiast 4,7% – powyżej 10 razy.

Wykres 27. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/ przegraną były pieniądze (np. zdraunki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=234

Następne pytanie odnosiło się do motywacji osób uczestniczących w grach hazardowych. Sprawdzano, czy badani grali z powodu trudności finansowych lub w celu poprawy swojej sytuacji ekonomicznej. 24,6% respondentów potwierdziło zaistnienie takiej sytuacji (15 osób), a 3 respondentom trudno było odpowiedzieć na to pytanie (4,9%).

Tabela 15. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=61

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	24,6%	15
nie	70,5%	43
trudno powiedzieć	4,9%	3

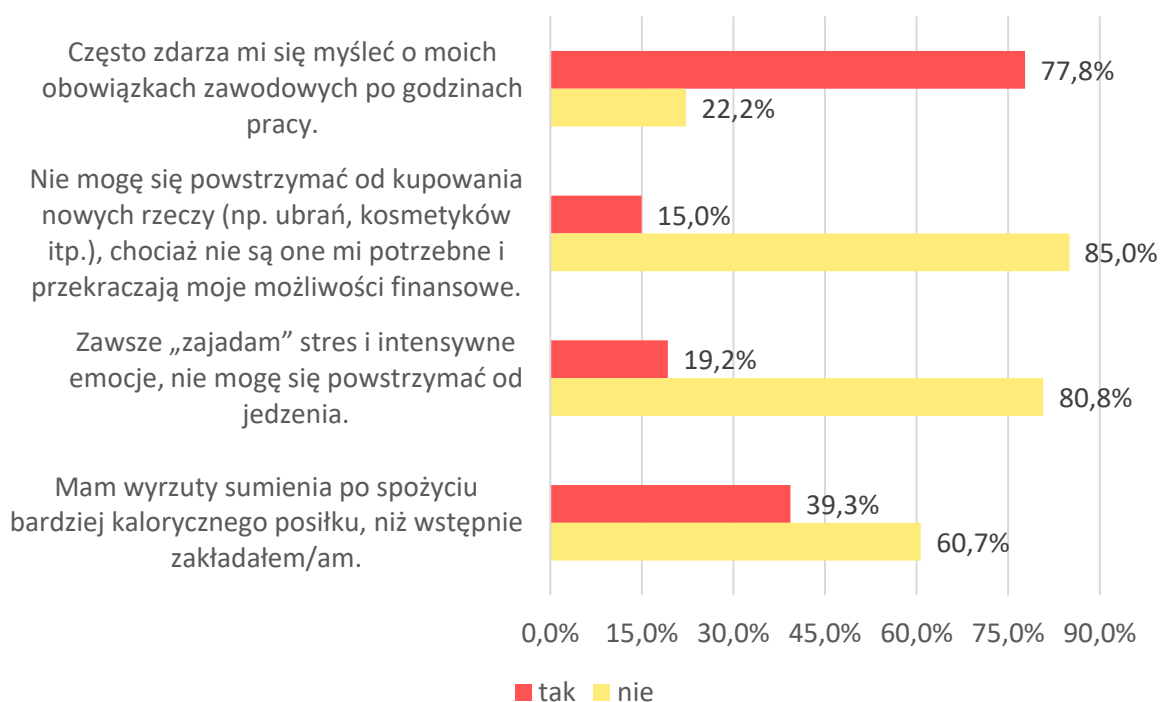
INNE UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE

Mieszkańcy Gminy Kalwaria Zebrzydowska udzielili również istotnych informacji na temat swoich decyzji zakupowych, wykonywania obowiązków zawodowych oraz zaburzeń odżywiania. Zakupoholizm, pracoholizm są przykładami uzależnień behawioralnych, które w okresie ostatnich lat zwiększyły swoją skalę, w szczególności wśród rozwiniętych i sprawnie funkcjonujących społeczeństw, dlatego pytania dotyczyły również występowania tego problemu wśród lokalnej społeczności.

Jak wynika z analizy materiału badawczego, część ankietowanych przejawia zachowania świadczące o możliwości występowania wśród nich przede wszystkim zaburzeń w zakresie pracoholizmu oraz odżywiania. Doświadczenia respondentów w tych obszarach przedstawiają się następująco:

- 77,8% badanych często myśli o obowiązkach zawodowych poza godzinami pracy,
- 15,0% mieszkańców przyznało, że zdarza im się kupować przedmioty, których nie potrzebują i na które nie posiadają odpowiednich środków finansowych,
- 19,2% osób biorących udział w badaniu zajada stres i intensywne emocje,
- 39,3% ankietowanych ma wyrzuty sumienia po spożyciu bardziej kalorycznego posiłku.

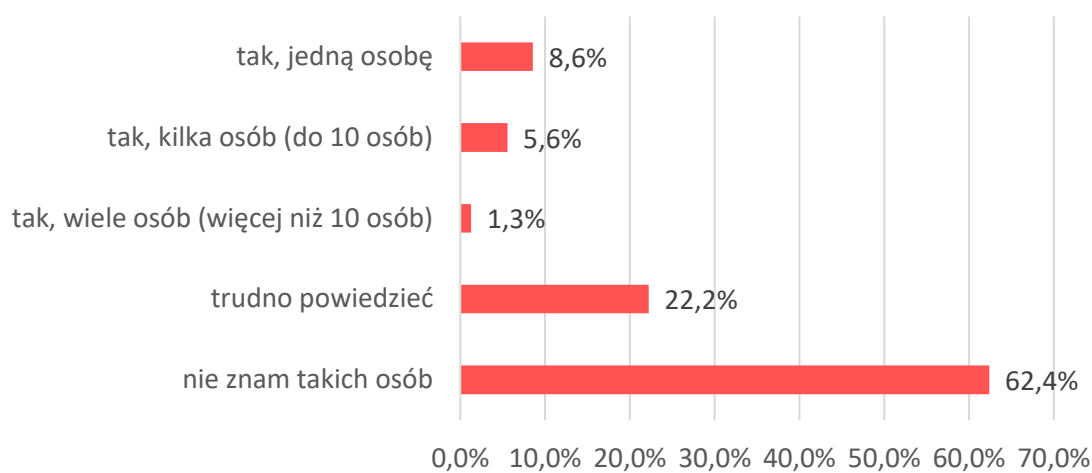
Wykres 28. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=234

PROBLEM PRZEMOCY

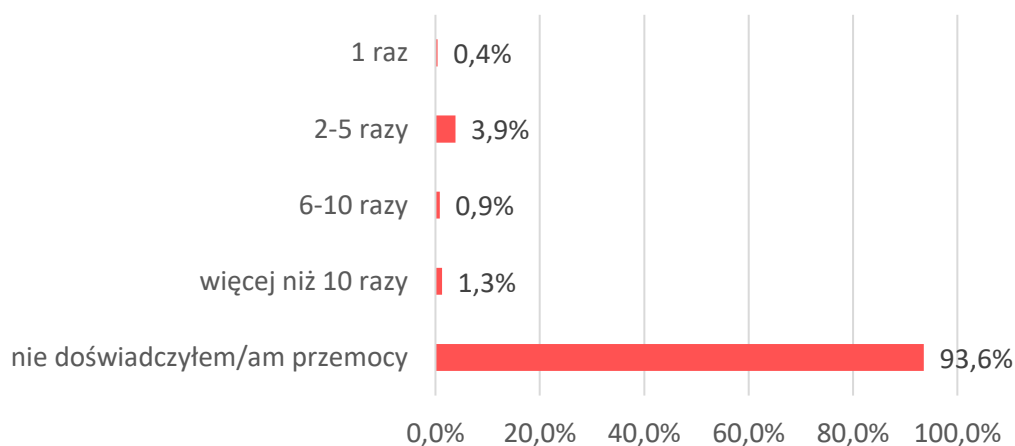
Dalsza część raportu stanowi próbę oszacowania skali problemu przemocy. Kolejny wykres przedstawia odpowiedzi ankietowanych na pytanie o znajomość kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy domowej. Jak wynika z uzyskanych odpowiedzi, 15,5% respondentów zna takie osoby, w tym 8,6% respondentów zna jedną taką osobę, 5,6% badanych – kilka osób (do 10), a 1,3% – wiele osób (powyżej 10). Dodatkowo 22,2% ankietowanych miało trudności z odpowiedzią na to pytanie. Dodatkowo 22,2% ankietowanych miało trudności z odpowiedzią na to pytanie.

Wykres 29. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy domowej? N=234

Skala problemu przemocy na terenie Gminy została zweryfikowana również poprzez pytanie o doświadczenie jej w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Z analizy danych wynika, że 93,6% mieszkańców nie doznało przemocy w tym okresie. Wśród pozostałych respondentów 0,4% wskazało, że doświadczyło ją jeden raz, 3,9% – od 2 do 5 razy, 0,9% – od 6 do 10 razy, natomiast 1,3% zadeklarowało doznanie przemocy więcej niż 10 razy w ciągu ostatniego roku.

Wykres 30. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy? N=234

Mieszkańcy, którzy przyznali, że doświadczyli przemocy, zostali następnie poproszeni o określenie jej rodzaju. Z deklaracji badanych wynika, najczęściej wskazywana była przemoc psychiczna – takiej odpowiedzi udzieliło 14 osób (93,3%). Na przemoc ekonomiczną wskazały 4 osoby (26,7%), natomiast 2 respondentów (13,3%) zadeklarowało doświadczenie przemocy seksualnej. Pojedyncze wskazania dotyczyły przemocy fizycznej oraz zaniedbania (po 6,7%). Dodatkowo jedna osoba miała trudność z określeniem rodzaju doznanej przemocy (6,7%).

Tabela 16. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=15

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przemoc psychiczna	93,3%	14
przemoc ekonomiczna	26,7%	4
przemoc seksualna	13,3%	2
przemoc fizyczna	6,7%	1
zaniedbanie	6,7%	1
nie wiem	6,7%	1

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Respondentów zapytano również o to, kto stosował wobec nich przemoc. Jak wynika z danych przedstawionych w tabeli, najwięcej badanych doznało jej ze strony partnera/partnerki życiowego/ej (10 osób, tj. 71,4%). Na rodziców wskazały 3 osoby (21,4%), natomiast pojedyncze wskazania dotyczyły dziadków oraz dziecka/dzieci (po 7,1%). Dodatkowo jeden z respondentów wybrał kategorię „inne osoby, wskazując konkretnie na byłego męża, a 1 osoba pominęła to pytanie.

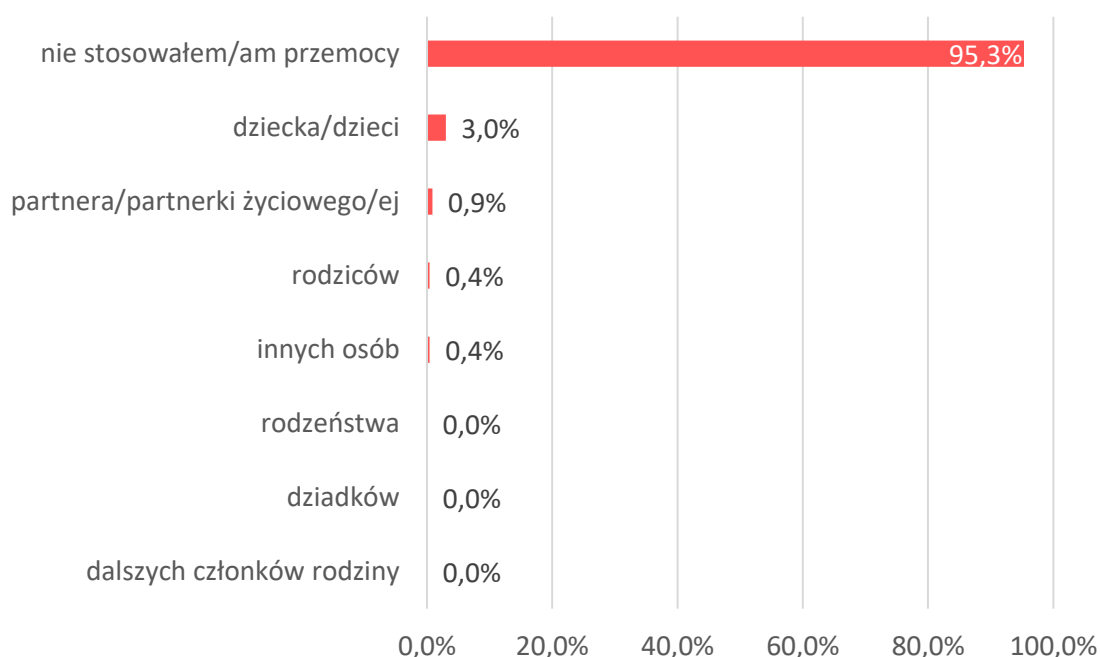
Tabela 17. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=14

Odpowiedź	%	Liczba odp.
partner/partnerka życiowy/a	71,4%	10
rodzice	21,4%	3
dziadkowie	7,1%	1
dziecko/dzieci	7,1%	1
inne osoby	7,1%	1
rodzeństwo	0,0%	0
dalsi członkowie rodziny	0,0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

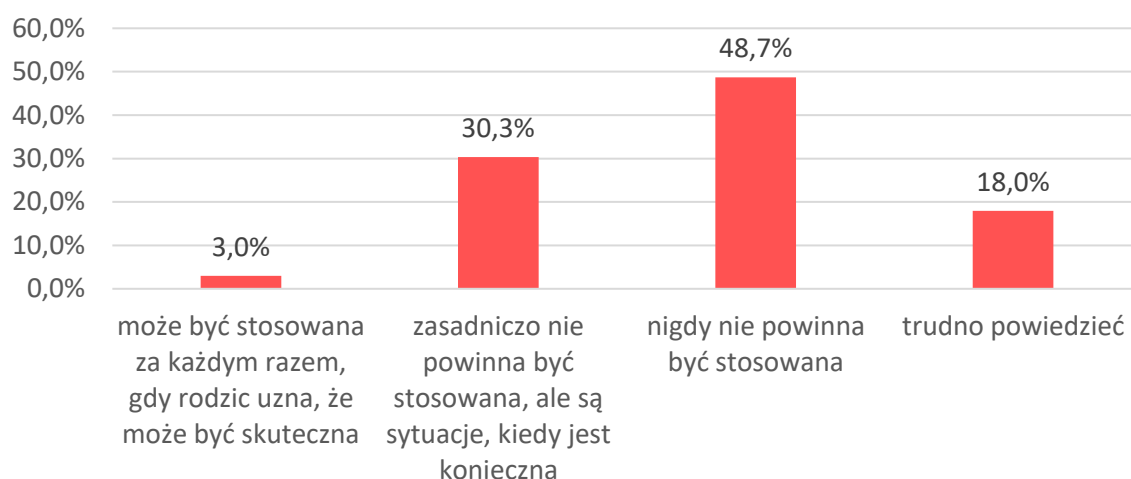
Mieszkańcy zostali także poproszeni o udzielenie informacji na temat stosowania przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Z analizy danych wynika, że 95,3% respondentów zadeklarowało, iż nie stosowało przemocy. Wśród osób, które przyznały się do jej stosowania, najczęściej była ona skierowana wobec dziecka lub dzieci (3,0%). Znacznie rzadziej wskazywano na przemoc wobec partnera lub partnerki życiowej/życiowego (0,9%). Pojedyncze przypadki dotyczyły przemocy wobec rodziców (0,4%) oraz innych osób (0,4%), a konkretnie znajomej.

Wykres 31. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc domową wobec: N=234

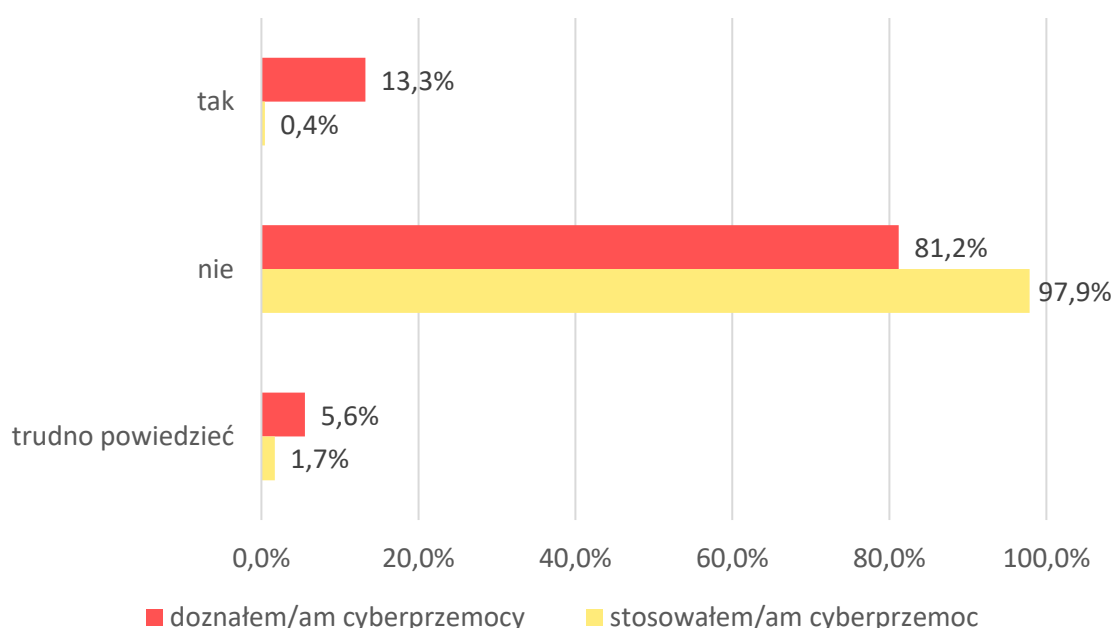
Kolejną analizowaną w Diagnostyce kwestią była opinia dorosłych mieszkańców Gminy Kalwaria Zebrzydowska na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci. Zebrane dane pokazują, że 3,0% respondentów uważa, iż kary fizyczne mogą być stosowane za każdym razem, gdy rodzic uzna je za skuteczne. Kolejne 30,3% badanych deklaruje, że zasadniczo nie powinny być stosowane, jednak istnieją sytuacje, w których mogą okazać się konieczne. Blisko połowa ankietowanych, bo 48,7%, jest zdania, że kary fizyczne nigdy nie powinny być stosowane, a 18,0% dorosłych mieszkańców wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres 32. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) jest metodą wychowawczą, która: N=234

Ostatnie pytanie w kwestionariuszu ankiety dotyczące problemu przemocy skupiało się na zjawisku cyberprzemocy i miało na celu oszacowanie jej skali wśród dorosłych mieszkańców Gminy. Respondenci zostali poproszeni o wskazanie, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyli cyberprzemocy lub sami ją stosowali. Z analizy odpowiedzi wynika, że 13,3% badanych przyznało, iż doświadczyło cyberprzemocy, natomiast 5,6% miało trudności z udzieleniem odpowiedzi na to pytanie. W odniesieniu do stosowania cyberprzemocy 0,4% respondentów przyznało się do takich zachowań, a 1,7% nie potrafiło jednoznacznie ocenić swojego postępowania.

Wykres 33. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/ straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/ filmów)? N=234

PODSUMOWANIE

Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców Gminy Kalwaria Zebrzydowska wskazuje na kilka kluczowych obszarów ryzyka, które w przypadku braku podjęcia odpowiednich działań mogą ulegać nasileniu i prowadzić do negatywnych konsekwencji zdrowotnych oraz społecznych.

Istotnym zagrożeniem jest **wczesna inicjacja alkoholowa oraz wysoka dostępność alkoholu wśród młodzieży**. Kontakt z alkoholem miało 15,6% uczniów, a 24,4% wskazuje, że jest on łatwy do zdobycia. Taka sytuacja zwiększa ryzyko utrwalania zachowań ryzykownych, obniżenia kontroli nad piciem w przyszłości oraz sięgania po inne substancje psychoaktywne. W związku z tym kluczowe jest wzmacnianie działań profilaktycznych w szkołach, edukacja rodziców oraz konsekwentna kontrola sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim.

Kolejnym obszarem ryzyka jest **używanie nikotyny, szczególnie e-papierosów przez młodzież**. Kontakt z nimi deklaruje 9,2% uczniów, a 23,3% uznaje je za łatwo dostępne. Wśród dorosłych 17,9% pali papierosy tradycyjne. Utrzymanie tej tendencji może prowadzić do wzrostu liczby osób uzależnionych od nikotyny oraz normalizacji jej używania w środowisku społecznym. Działania profilaktyczne powinny obejmować edukację zdrowotną, programy antynikotynowe oraz ograniczanie dostępności tych produktów dla nieletnich.

Wyraźnym problemem jest również **nadmierne korzystanie z urządzeń elektronicznych**. Aż 97,8% uczniów korzysta z nich codziennie, a 46,3% spędza przed ekranem ponad 3 godziny dziennie. Dodatkowo 61,1% dorosłych przyznaje, że korzysta z nich dłużej niż planowało. Zjawisko to może prowadzić do uzależnień behawioralnych, problemów ze snem, koncentracją oraz relacjami społecznymi. W tym zakresie rekomenduje się działania edukacyjne dotyczące higieny cyfrowej, wsparcie dla rodziców w zakresie kontroli czasu ekranowego oraz promowanie aktywnych form spędzania czasu.

Niepokojącym zjawiskiem jest także **udział w grach hazardowych**, który dotyczy 29,3% uczniów oraz 26,1% dorosłych. Może to prowadzić do rozwoju uzależnień, problemów finansowych oraz zaburzeń funkcjonowania społecznego. Wskazane jest prowadzenie działań edukacyjnych zwiększających świadomość ryzyka oraz wczesna profilaktyka skierowana do młodzieży.

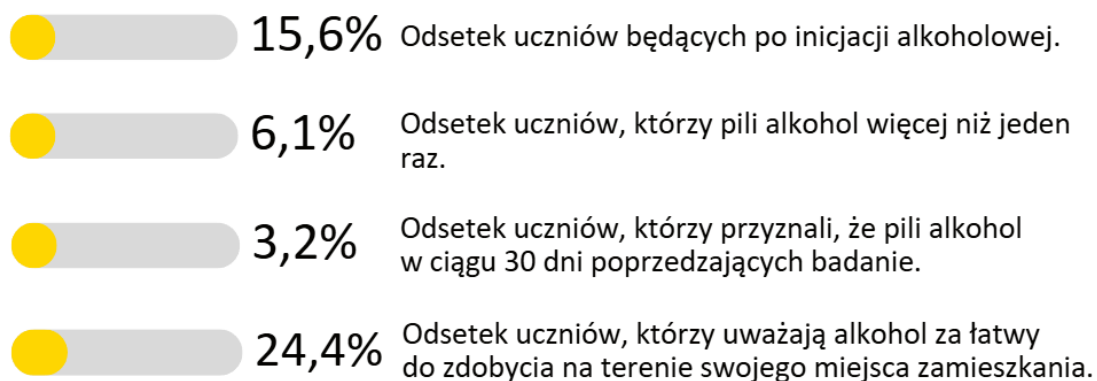
W obszarze **przemocy** widoczna jest znacząca skala problemu wśród uczniów – 20,3% doświadcza przemocy, a 55,0% obserwuje ją w środowisku szkolnym. Wśród dorosłych 6,5%

deklaruje jej doświadczenie. Utrzymywanie się tych zjawisk może prowadzić do poważnych konsekwencji psychicznych i społecznych, w tym obniżenia poczucia bezpieczeństwa oraz utrwalania agresywnych wzorców zachowań. Niezbędne są działania systemowe w szkołach, programy przeciwdziałania przemocy oraz wsparcie psychologiczne dla osób doświadczających przemocy.

Podsumowując, największe ryzyka w Gminie dotyczą: wczesnej inicjacji alkoholowej, dostępności nikotyny, nadmiernego korzystania z technologii, udziału w hazardzie oraz przemocy. Skuteczna profilaktyka powinna mieć charakter kompleksowy i obejmować zarówno działania edukacyjne, jak i środowiskowe – skierowane równolegle do dzieci, młodzieży, rodziców oraz dorosłych mieszkańców.

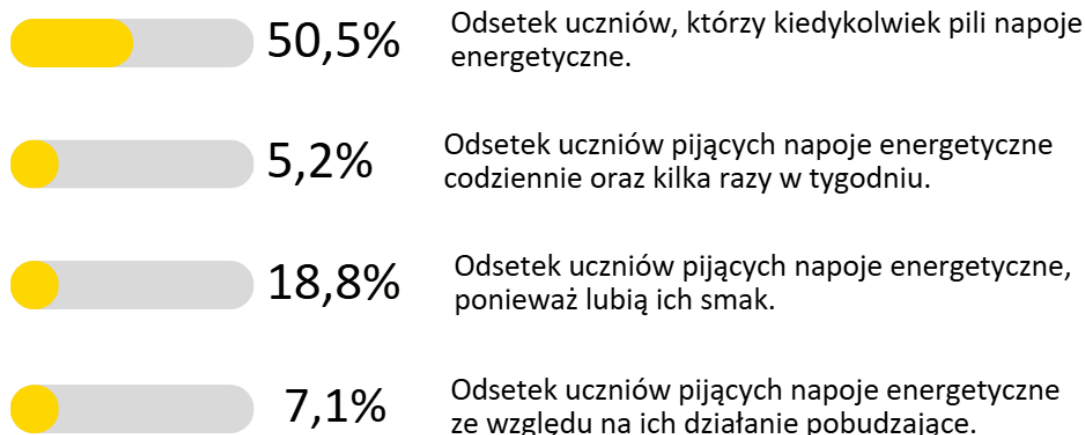
WNIOSKI Z BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW

PROBLEM ALKOHOLOWY

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=464

NAPOJE ENERGETYCZNE

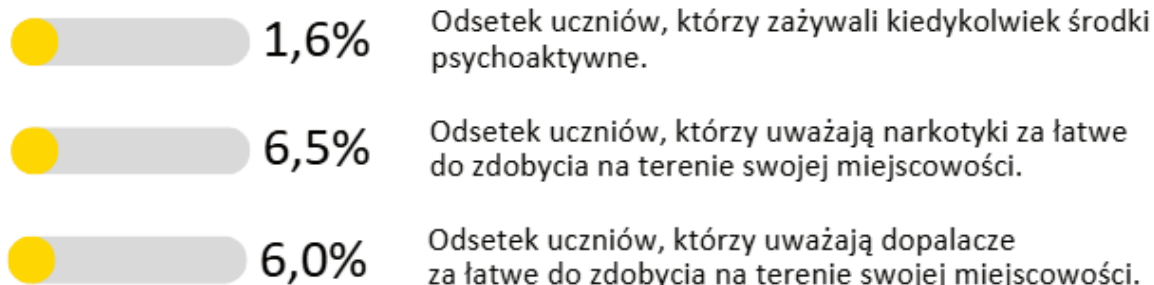
* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=464

PROBLEM NIKOTYNOWY

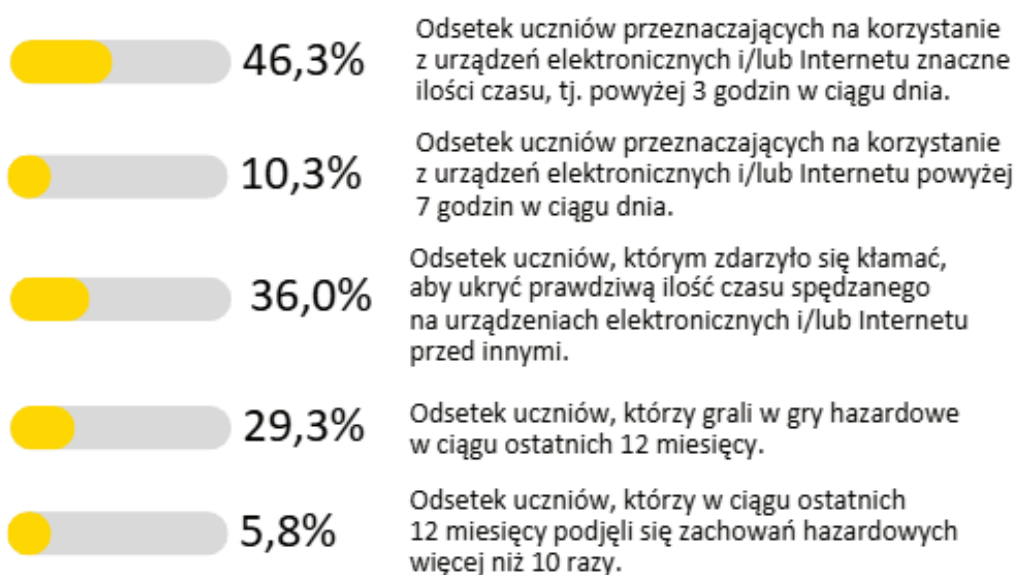
* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=464

ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE (INNE NIŻ ALKOHOL)

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=464

UZALEŻNIENIA BEHAVIORALNE

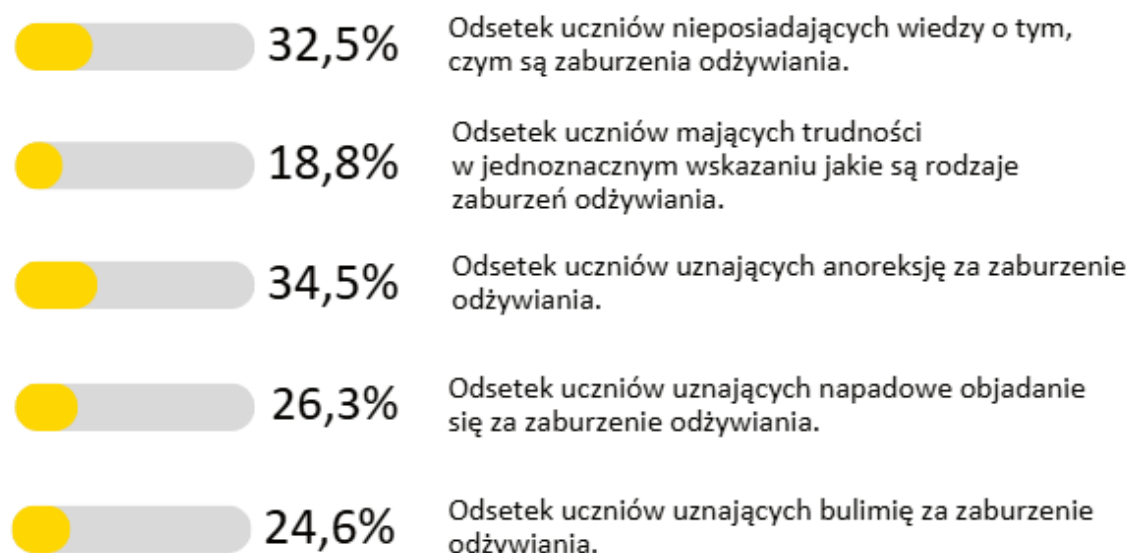
* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=464

PROBLEM PRZEMOCY

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=464

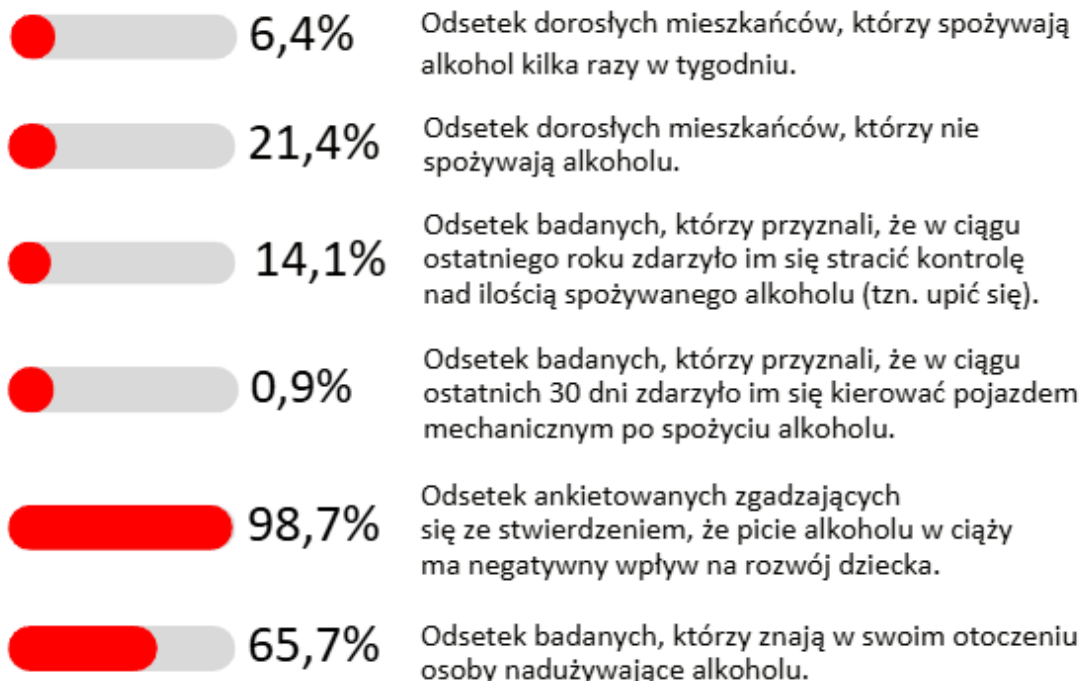
ZABURZENIA ODŻYWIANIA

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=464

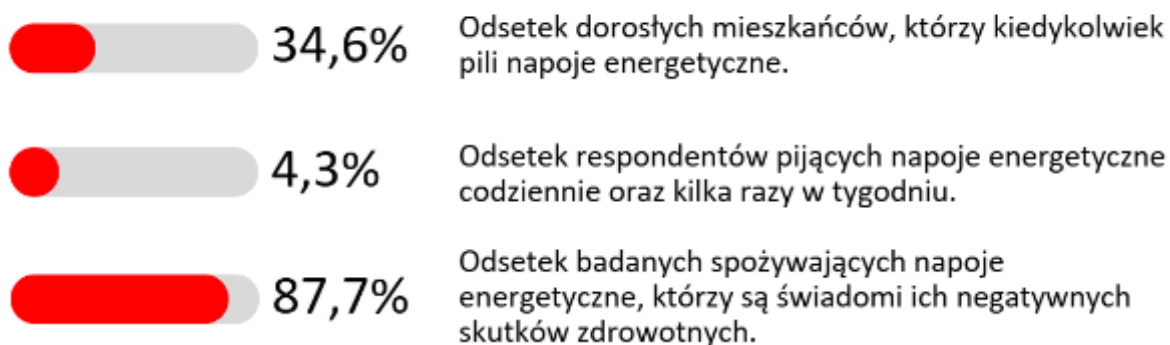
WNIOSKI Z BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

PROBLEM ALKOHOLOWY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=234

NAPOJE ENERGETYCZNE

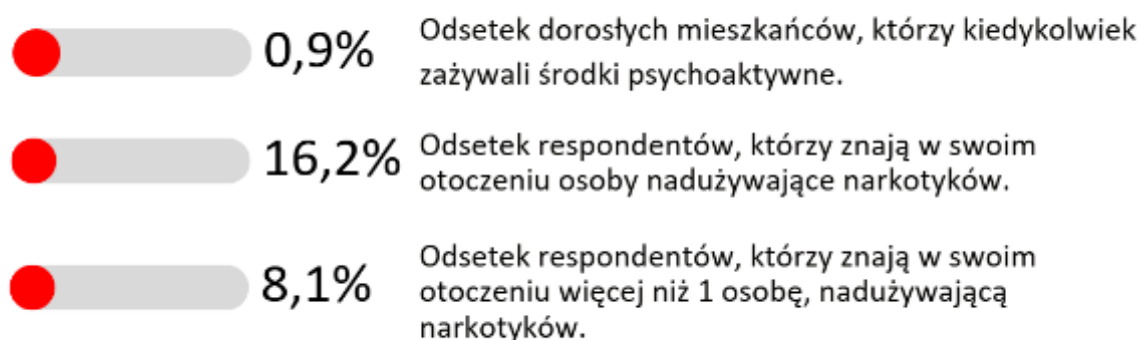

PROBLEM NIKOTYNOWY

** Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=234*

ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE (INNE NIŻ ALKOHOL)

** Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=234*

UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=234

PROBLEM PRZEMOCY

** Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=234*

REKOMENDACJE

PROBLEM ALKOHOLOWY

Kształtowanie i rozwój gminnej polityki antyalkoholowej poprzez ograniczanie dostępności napojów alkoholowych, zwłaszcza w przypadku dzieci i młodzieży, redukcję liczby punktów sprzedaży i maksymalnej liczby zezwoleń na ich dystrybucję oraz prowadzenie regularnych kontroli przez członków GKRPA;

Włączanie się w lokalne oraz ponadlokalne kampanie profilaktyczne, a także tworzenie autorskich akcji;

Kontynuowanie realizacji programów profilaktycznych, w szczególności tych opartych na podstawach naukowych, o potwierdzonej skuteczności i rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom;

Objęcie działaniami profilaktycznymi osób starszych, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych ze spożywaniem alkoholu, takich jak konieczność zachowania abstynencji podczas przyjmowania leków czy zwiększone ryzyko zdrowotne wynikające z picia alkoholu w późniejszym okresie życia;

Rozwój i stałe zwiększanie dostępności do poradnictwa, terapii i rehabilitacji społeczno-zawodowej osób zmagających się z problemem uzależnienia od alkoholu, współuzależnionych oraz osób z syndromem dorosłych dzieci alkoholików (DDA);

Podnoszenie w sposób regularny kompetencji osób i instytucji działających w obszarze uzależnienia od alkoholu, poprzez organizowanie szkoleń i kursów;

Organizowanie warsztatów dla rodziców ukierunkowanych na wzmacnianie przekonań normatywnych sprzyjających postawom abstynencyjnym wobec alkoholu i innych substancji psychoaktywnych;

Realizacja działań profilaktycznych w środowisku pracy, obejmujących promocję bezpieczeństwa i trzeźwości wśród pracowników oraz edukację dotyczącą ryzyka spożywania alkoholu w miejscu pracy;

Prowadzenie działalności edukacyjnej i szkoleniowej dla sprzedawców z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.

PROBLEM NIKOTYNOWY

Zwiększenie działań promujących wśród społeczności lokalnej **zdrowy tryb życia**, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży;

Ograniczanie dostępności do papierosów tradycyjnych, elektronicznych oraz wyrobów nikotynowych dla dzieci i młodzieży na terenie Gminy;

Rozpowszechnianie materiałów profilaktycznych, dotyczących szkodliwości wyrobów tytoniowych i nikotynowych;

Wdrażanie w placówkach ochrony zdrowia Programów Profilaktyki Chorób Od tytoniowych, skierowanych do osób mających więcej niż 18 lat i palących papierosy lub inne wyroby tytoniowe, zwłaszcza będących w średnim wieku (między 40 a 65 lat);

Zachęcanie placówek oświatowych do wdrażania szkolnych programów profilaktyki korzystania z wyrobów tytoniowych i nikotynowych oraz wzmacnianie egzekwowania zakazu ich używania na terenie szkół i w ich otoczeniu.

PROBLEM NARKOTYKOWY

Wyeliminowanie dystrybucji nielegalnych substancji na terenie Gminy, poprzez zwiększenie działań Policji i innych służb w zakresie przeciwdziałania handlu narkotykami;

Systematyczne przeprowadzanie szkoleń i warsztatów dla rodziców oraz wychowawców dotyczących rozpoznawania i reagowania na przypadki używania środków psychoaktywnych przez dzieci i młodzież;

Rozwój szerokiej działalności edukacyjnej, informującej o konsekwencjach społecznych, zdrowotnych i prawnych zażywania narkotyków i dopalaczy;

Poprawa funkcjonowania osób uzależnionych od narkotyków lub zażywających je w sposób szkodliwy, poprzez rozwój rehabilitacji, ograniczanie szkód zdrowotnych oraz reintegrację społeczną;

Inicjowanie rozszerzania oferty placówek ochrony zdrowia o programy wsparcia i terapii osób uzależnionych od narkotyków;

Rekomenduje się zakup materiałów edukacyjnych dla pacjentów oraz terapeutów placówek wspierających proces wychodzenia z uzależnień.

PROBLEM UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH

Prowadzenie strategii profilaktycznych w zakresie uzależnień behawioralnych, poprzez rozwijanie umiejętności psychospołecznych dzieci oraz kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów;

Tworzenie i rozwój istniejących alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych na terenie Gminy, obejmujących działania edukacyjne, sportowe, kulturalne i integracyjne, sprzyjające budowaniu więzi społecznych, rozwijaniu zainteresowań oraz promowaniu zdrowego i bezpiecznego stylu życia;

Zwiększanie kompetencji zawodowych, w szczególności pedagogów oraz psychologów szkolnych, w zakresie rozpoznawania i udzielania wsparcia w przypadku wystąpienia problemu uzależnień behawioralnych;

Poszerzenie istniejącej oferty instytucji udzielających pomocy i wsparcia o poradnictwo w zakresie uzależnień behawioralnych oraz kierowanie osób potrzebujących do specjalistycznych placówek terapeutycznych;

Uwrażliwianie społeczności lokalnej na zagrożenia związane z uzależnieniami behawioralnymi poprzez dostarczanie i udostępnianie rzetelnych informacji w atrakcyjnej, angażującej formie, sprzyjającej zapamiętywaniu treści.

PROBLEM PRZEMOCY

Prowadzenie akcji informacyjnych mających na celu podnoszenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie przemocy domowej, w szczególności w obszarze rozpoznawania jej symptomów i podejmowania odpowiednich działań, a także motywowanie do przełamywania tzw. „zmowy milczenia” w środowisku rodzinnym i sąsiedzkim;

Promowanie w placówkach oświatowych postaw wolnych od przemocy rówieśniczej;

Rozwój działań informacyjnych dotyczących dostępnych w środowisku lokalnym miejsc udzielających pomocy medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej i zawodowej osobom dotkniętym przemocą;

Zacieśnianie współpracy z przedstawicielami służb realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy i wymiaru sprawiedliwości, poprzez prowadzenie interdyscyplinarnych spotkań, konferencji lub szkoleń;

Realizowanie procedury „Niebieskie Karty” oraz organizowanie i finansowanie szkoleń dla podmiotów w niej uczestniczących, obejmujących obowiązujące procedury i zasady podejmowania interwencji;

Organizowanie warsztatów i kampanii podnoszących świadomość o niebezpieczeństwach mediów społecznościowych, ze szczególnym uwzględnieniem cyberprzemocy.

BIBLIOGRAFIA

1. Białożył K., Uliasz B., Soliński M. (red. nauk.), *Problemy i kwestie społeczne*, Wydawnictwo Scriptum, wyd. I, Kraków 2014, s. 9.
2. Groszowzka K., *Cyberprzemoc*, „Infos”, nr 1(293), Warszawa 2022, s. 1, [online]: [https://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/E30CCBA65DF26390C12588BE0038C43F/\\$file/Infos_300.pdf](https://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/E30CCBA65DF26390C12588BE0038C43F/$file/Infos_300.pdf) [dostęp: 06.03.2025].
3. Gruszczyński L. A., *Elementy metod i technik badań socjologicznych*, Śląskie Wydawnictwa Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Nauk Społecznych, Tychy 2002, s. 40.
4. Kaźmierczak-Kałużna I., *Ubóstwo jako problem społeczny. Kwestie terminologiczne i ustalenia empiryczne*, „Kultura i Społeczeństwo”, nr 1, 2012.
5. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych, w: *Badania problemów społecznych 2*, red. J. Kwaśniewski, Prace Katedry Socjologii Norm, Dewiacji i Kontroli Społecznej IPSiR UW, t. VIII, Warszawa 2006, s. 7.
6. Rowiecka M., *Uzależnienia behawioralne. Profilaktyka i terapia*, Krajowe Biuro do spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2015, s. 6.
7. Schimanek T., *Diagnozowanie problemów społecznych*, FISE – Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Warszawa 2015, s. 2-3.
8. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2005 Nr 179 poz. 1485), art. 4 pkt 11, s. 3, [online]: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20051791485/U/D20051485Lj.pdf> [dostęp: 05.03.2026].
9. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. 2005 Nr 180 poz. 1493), art. 2 ust. 1 pkt 1, s. 1, [online]: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20051801493/U/D20051493Lj.pdf> [dostęp: 05.03.2026].

SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW

SPIS TABEL

Tabela 1. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=70	13
Tabela 2. Z jakich powodów sięgasz po napoje energetyczne? N=149.....	14
Tabela 3. Ile razy użyłeś/aś woreczków nikotynowych w ciągu ostatnich 30 dni? N=11.....	16
Tabela 4. Jak często zażywałeś/aś narkotyki/dopalacze w ciągu ostatnich 30 dni? N=7	17
Tabela 5. Jakie były to substancje? N=4	18
Tabela 6. Czy zdarza Ci się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu np. przed rodzicami? N=453	20
Tabela 7. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=92.....	21
Tabela 8. Jakiego rodzaju przemoc doznałeś/aś? N=86	22
Tabela 9. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? N=62.....	23
Tabela 10. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=60	23
Tabela 11. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=183	28
Tabela 12. Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu? N=184.....	29
Tabela 13. Czy jest Pan/i świadomy/a negatywnych skutków zdrowotnych spożywania napojów energetycznych? N=81	30
Tabela 14. Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=232	34
Tabela 15. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=61	35
Tabela 16. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=15	38
Tabela 17. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=14	38

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Klasa: N=464	11
Wykres 2. Szkoła: N=464	12
Wykres 3. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=464	13
Wykres 4. Jak często zdarza ci się wypić napój energetyczny? N=462	14
Wykres 5. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się: N=464	15
Wykres 6. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się używać woreczków nikotynowych? N=464	16
Wykres 7. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=464	17
Wykres 8. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy, e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=464.....	18
Wykres 9. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu? N=464.....	19
Wykres 10. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdrażki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=464	20
Wykres 11. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? N=464 ...	21
Wykres 12. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=464	22
Wykres 13. Jak często w ciągu ostatniego roku szkolnego obserwowałeś/aś problem przemocy między uczniami w swojej szkole? N=464.....	24

Wykres 14. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/ straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/ filmów)? N=464	24
Wykres 15. Które z poniższych odpowiedzi Twoim zdaniem można zaliczyć do zaburzeń odżywiania? N=464	25
Wykres 16. Wiek: N=234	27
Wykres 17. Wykształcenie: N=234	27
Wykres 18. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=234	28
Wykres 19. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=234	29
Wykres 20. Jak często pije Pan/i napoje energetyczne? N=234	30
Wykres 21. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=234	31
Wykres 22. Jak często używa Pan/i woreczków nikotynowych? N=234	31
Wykres 23. Czy uważa Pan/i, że woreczki nikotynowe, są mniej szkodliwe niż tradycyjne papierosy/ e-papierosy? N=234	32
Wykres 24. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=234	32
Wykres 25. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektronicznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.)? N=234	33
Wykres 26. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=234	34
Wykres 27. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/ przegraną były pieniądze (np. zdrażki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=234	35
Wykres 28. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=234	36
Wykres 29. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy domowej? N=234 ...	37
Wykres 30. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy? N=234	37
Wykres 31. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc domową wobec: N=234	39
Wykres 32. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) jest metodą wychowawczą, która: N=234	40
Wykres 33. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/ straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/ filmów)? N=234	40

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Fazy definiowania problemów społecznych	4
Rysunek 2. Etapy procesu diagnostycznego	6
Rysunek 3. Struktura badanej grupy	9
Rysunek 2. Płeć uczniów uczestniczących w badaniu: N=464	10
Rysunek 3. Płeć dorosłych mieszkańców uczestniczących w badaniu: N=234	26